

**ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. І.А. МАРКІНОЇ**

Освітньо-професійна програма Бізнес-адміністрування
Спеціальність 073 Менеджмент
Ступінь вищої освіти Магістр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри _____

Тетяна ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА

12 грудня 2022 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **«Формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах
динамічного бізнес-середовища»**

виконав здобувач вищої освіти заочної форми навчання

Нечитайло Юрій Анатолійович

Керівник кваліфікаційної роботи

Вікторія Вороніна

Полтава – 2022 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна сутність та види інвестицій	8
1.2. Аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування	15
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА	25
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	25
2.2. Діагностика системи інвестиційної стратегії підприємства	32
2.3. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства	39
Висновки до розділу 2.....	50
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	53
3.1. Забезпечення основних напрямів інвестиційної політики підприємства	53
3.2. Застосування економіко-математичних моделей оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики	59
Висновки до розділу 3.....	68
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ.....	81

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи полягає в тому, що в умовах посилення процесів глобалізації та транснаціоналізації світової економіки, характерною особливістю сучасного етапу розвитку міжнародних економічних відносин, є зростання активності у сфері інвестицій. Інвестиційний процес у будь-якій економічній системі є ключовим фактором економічного розвитку. Діяльність транснаціональних корпорацій безпосередньо пов'язана з інвестиціями, необхідними для розширення та поновлення виробництва, підвищення фінансової ефективності діяльності. Чим інтенсивніше відбувається інвестування, тим швидше здійснюється процес відтворення та процес ринкових перетворень. Тому основним чинником економічного зростання є створення оптимальних умов здійснення інвестиційної діяльності. Міжнародні інвестиції є основою розвитку підприємств, окремих галузей та економіки країни загалом.

Дослідженню сутності та особливостей структури міжнародних інвестицій, визначенню інструментів та методів їх залучення, а також способів зниження інвестиційних ризиків присвячено наукові праці багатьох вчених-економістів, таких як. Бланк І. А [5], Гмиря В. П. [18], Гуткевич С. О. [19], Дорошенко Т. В. [22], Задоя А. О. [26], Захожай В. Б. [27], Касянок К. Г. [31], Козак О. А. [34], Луес М. М. [38], Монтескье Ш. [43], Федоренко В. Г. [56] та ін. Проте недостатньо дослідженим залишається низка теоретичних та практичних питань, пов'язаних із формуванням інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища. Актуальність теми зумовила постановку цілей та завдань, а також визначила об'єкт та предмет дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є розкриття теоретико-методологічних основ формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища.

Для досягнення поставленої мети, що визначає зміст дослідження, в

роботі передбачено вирішити наступні основні **завдання**:

- визначити економічну сутність та види інвестицій;
- здійснити аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;
- здійснити діагностику системи інвестиційної стратегії підприємства;
- виявити основні фактори впливу на формування системи інвестиційної стратегії підприємства;
- визначити шляхи удосконалення процесу менеджменту інвестиційного розвитку підприємства.

Об’єкт дослідження кваліфікаційної роботи – процес формування інвестиційної стратегії підприємства.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є теоретично-методичні засади формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Наукове дослідження виконується в рамках науково-дослідної роботи ПДАА за темами: «Управління соціально-економічним розвитком агропродовольчої сфери України» (ДР № 0118U005208); «Стратегічний менеджмент безпекового розвитку інноваційно орієнтованої агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки» (ДР № 0122U201560).

Методи досліджень. У процесі дослідження використані такі методи: системний аналіз – для з’ясування сучасних світових тенденцій міжнародної інвестиційної діяльності країн світу; структурний аналіз – для дослідження фінансово-господарської діяльності підприємства; графічний, математичний метод – для аналізу інвестиційного потенціалу та інвестиційної привабливості суб’єкту дослідження.

Інформаційну базу дослідження становили праці вітчизняних і зарубіжних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, фінансова, статистична звітність та офіційні матеріали досліджуваного

підприємства.

Елементи наукової новизни полягають в розкритті теоретичних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій із удосконалення процесу формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища. Найсуттєвіші результати дослідження, які містять наукову новизну, полягають у тому, що:

дістало подальшого розвитку:

теоретичні і методичні засади формування інвестиційної стратегії підприємства, зокрема, запропоновано авторське визначення поняття «інвестиції»; основні напрями та етапи формування інвестиційної політики підприємства що, на відміну від попередніх трактувань, дозволяють більш широко розглядати масштаби інвестиційної діяльності.

Практична значущість виконаного дослідження полягає в тому, що отримані теоретичні результати доведені до рівня конкретних практичних пропозицій щодо вибору напрямків формування інвестиційної стратегії підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки, результати і пропозиції кваліфікаційної роботи були апробовані та обговорені на VII Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції з міжнародною участю «Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки», 27 жовтня 2022 р. [15]; щорічній студентській науковій конференції ПДАУ, 10 листопада 2022 р. [44] та опубліковані у фаховому виданні [14].

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота розміщена на 74 сторінках, містить 13 таблиць, 14 рисунків, 60 літературних джерел, 10 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та види інвестицій

Основою успішного функціонування національної економіки будь-якої країни є інвестиційна діяльність, оскільки вона поєднує інтереси та ресурси громадян, підприємств та держави в сфері ефективного соціально-економічного розвитку. Очевидним є те, що інвестиції вкрай необхідні для забезпечення сталого економічного зростання. Зміни в кількісних співвідношеннях інвестицій мають прямий вплив на розвиток галузей і сфер господарства, обсяг громадського виробництва та зайнятості, а також є причиною структурних зрушень в економіці. Інвестиційну діяльність можна розглядати з двох позицій. З одного боку – це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів у об'єкти інвестування з метою одержання прибутку, а з іншого – це власне інвестування, що визначається як процес перетворення ресурсів у вкладення [17, с. 78].

Науковий підхід до вивчення будь-якої проблеми потребує визначення відповідної термінології. Термін «інвестиція» походить від латів. «invest», що означає «вкладати». Отже, інвестиції – це вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Приріст капіталу внаслідок його інвестування є компенсацією за ризик втрат від інфляції та неотримання відсотків від банківських вкладень капіталу [19, с. 90].

Аналіз вітчизняної та зарубіжної економічної літератури щодо розуміння сутності інвестицій наведено у табл. 1.1. Особливе місце серед сучасних економічних теорій, які розглядають інвестиційні процеси, як важливу складову економічної політики, належить кейнсіанській теорії. Так, Дж. Кейнс у роботі «Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей» відзначає, що інвестиції – це «... поточний приріст цінності майна внаслідок виробничої діяльності даного періоду», ...» та частина прибутку за певний період, що не

була використана для споживання» [60].

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «інвестиції»

Автори	Сутність поняття
Борейко І. [7, с. 69]	Проектна, організаційна, управлінська, контрольна робота, що виконується в інтересах планової реалізації інвестицій
Гітман Л., Джонк М. [17, с. 78]	Можливість розміщення капіталу, яка повинна забезпечити його збереження або примноження
Дорошенко Т. [22, с. 114]	Діяльність по формуванню, розміщенню, вкладенню, трансформації і відшкодуванню інвестицій, включаючи управління ними і всією системою інвестиційних відносин
Дука А. [23, с. 63]	Цілеспрямовано здійснюваний процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибору ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за обраними параметрами інвестиційної програми або портфеля та забезпечення ефективності їх реалізації
Мочерний С. В. [25, с. 63]	Довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі народного господарства в середині країни та за її межами з метою привласнення прибутку
Ковтун Н. [33, с. 26]	Сукупність заходів та послідовних практичних дій з боку суб'єктів інвестування, які пов'язані з реалізацією інвестиційних намірів з метою отримання доходу
Макконел К., Брю С. [39, с. 312]	Затрати на виробництво і накопичення засобів виробництва і нарощення матеріальних запасів та фактор підвищення національного доходу
Панчишин С. [49, с. 137]	Сукупність рішень та відповідних дій, скерованих на перетворення заощаджень у інвестиції
Федоренко В. [56, с. 13]	Комплекс дій фізичних та юридичних осіб, які вкладають власні кошти з метою отримати прибуток
Підхомний О. [50, с. 16]	Діяльність з вироблення та реалізації інвестиційних рішень, спрямована на відновлення, збереження і приріст вартості капіталу
Стефанович Є. [55, с. 61]	Комплекс заходів держави, фізичних та юридичних осіб, спрямований на ефективне розміщення ресурсів з метою отримання очікуваного ефекту
Череп А., Рурка І. [59, с. 48]	Важлива складова міжнародного руху капіталу, здатна забезпечити міграцію капіталу з однієї країни в іншу, а також прискорювати цю міграцію в одних сферах світового господарства, та уповільнювати в інших
Шумпетер Й. [60]	Діяльність, пов'язана із вкладенням грошей сьогодні з метою одержання більшої їх суми в майбутньому

Отже, представники неокласичного підходу визначили об'єктивні та суб'єктивні (схильність населення до заощаджень, споживання) чинники інвестиційної діяльності, а також виділяють нові об'єкти дослідження: структура капіталів, оптимальні розміри капіталів із врахуванням вичерпності ресурсів, часового фактору інвестування, ціновий фактор споживання

інвестиційних ресурсів [55, с. 61].

На основі узагальнення цих формулювань можна зробити певні висновки:

1. Кожне з формулювань сутності інвестицій представляє певний науковий інтерес, оскільки дозволяє виявити погляд окремого автора на сутність інвестицій і уявити це поняття більш об'ємно.

2. Тракткування сутності інвестицій багатьох авторів певною мірою схожі, за винятком окремих незначних деталей.

3. Зустрічаються як лаконічні визначення сутності інвестицій, що є характерним, переважно, для зарубіжних авторів; так і більш розгорнуті – вітчизняних авторів.

4. Деякі визначення мають суттєві похибки, суть яких найточніше узагальнив І. А. Бланк [6, с. 432]. Основними з них є:

– деякі визначення пов'язують інвестиції тільки з метою приросту капіталу або отримання поточного доходу (прибутку). Хоча, за умов ринкової економіки, інвестиції можуть переслідувати й інші, як економічні, і неекономічні цілі вкладення капіталу;

– ідентифікується поняття «інвестиції» з поняттям «капітальні вклади». Інвестиції розглядаються як – вкладення капіталу у відтворення основних засобів – як виробничого, так і невиробничого характеру;

– у деяких визначеннях інвестицій зазначається, що вони є вкладенням коштів. З таким трактуванням не можна погодитись. Адже, інвестування капіталу може здійснюватися не тільки в грошовій, а й в інших формах – рухомого та нерухомого майна (капітальних товарів), різних фінансових інструментів (насамперед цінних паперів), нематеріальних активів тощо.

Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) та/або досягається соціальний та екологічний ефект [52].

Такими цінностями можуть бути:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів);
- рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права інтелектуальної власності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»);
- права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;
- інші цінності [52; 52].

Отже, інвестиції – це кошти, які на тривалий час вкладаються інвестором у необоротні активи підприємства та спрямовуються на отримання прибутку.

На основі узагальнення викладеного вище матеріалу, інвестиції пропонуємо трактувати, як вкладення капіталу у різній його формі в справу з метою отримання у майбутньому будь-якого корисного ефекту.

За джерелами отримання інвестиції бувають двох видів – внутрішні (всередині країни) та зовнішні (міжнародні). Міжнародні інвестиції – це довгострокові вкладення капіталу закордоном з метою отримання прибутку.

Найбільш важливими та суттєвими ознаками інвестицій є:

- здійснення вкладень особами (інвесторами), які мають власні цілі, які не завжди збігаються із загальнооекономічною вигодою;
- потенційна здатність інвестицій приносити дохід;
- певний термін вкладення коштів (завжди індивідуальний);
- цілеспрямований характер вкладення капіталу в об'єкти та інструменти інвестування;
- використання різних інвестиційних ресурсів, що характеризуються попитом, пропозицією та ціною, у процесі здійснення інвестицій;
- наявність ризику вкладення капіталу [33, с. 25-29].

Вважаємо, що для глибшого розуміння сутності інвестицій, а також для визначення напрямів формування інвестиційної стратегії, необхідна їх науково обґрунтована класифікація.

Класифікація інвестицій дозволяє не тільки грамотно враховувати, але й аналізувати рівень їх використання з усіх боків та, на цій основі, отримувати об'єктивну інформацію для розробки та реалізації ефективної інвестиційної політики як на макро-, так і мікрорівні [29, с. 45].

Отже, всі види інвестицій розрізняють за напрямами, способами вкладення коштів та іншими ознаками. Узагальнену систематизацію існуючих підходів до класифікації інвестицій наведено в додатку А.

За результатами вивчення та аналізу наукових досліджень зарубіжних та вітчизняних авторів з питань інвестицій, нами узагальнено класифікацію інвестиційних ресурсів, які потрібно активно залучати у формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища (додаток Б).

Потрібно відмітити, що кожен вид інвестиційних ресурсів може бути залучений на різних умовах [22, с. 115]. Так, власні кошти, які можна використовувати в якості інвестицій, залучаються на умовах самофінансування, тоді як позикові можуть залучатись на умовах оренди, боргового фінансування, акціонування та цільового фінансування. Кожна із зазначених умов застосовується відповідно до можливостей залучення того чи іншого інвестиційного ресурсу.

Інвестиційне забезпечення формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища повинно включати екологічну, економічну та соціальну складові (рис. 1.1).

В свою чергу, система інвестиційного забезпечення підприємств конфігурує техніко-технологічну, фінансову, інноваційну, інформаційну, матеріальну, кадрову, маркетингову, організаційну компоненти, узгоджене та динамічне функціонування яких має сприяти ефективному використанню ресурсів інвестиційних та досягненню інтересів економічних всіх учасників

інвестиційного процесу [19, с. 111].

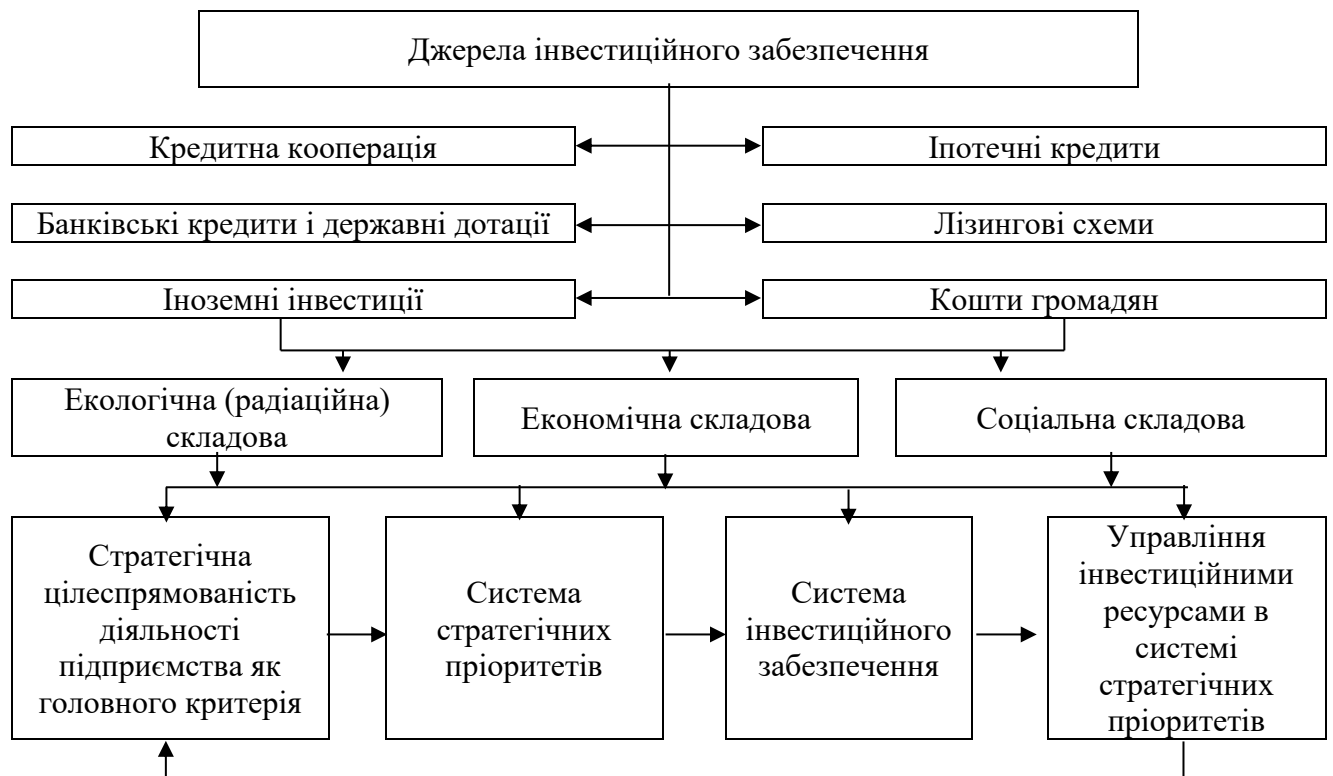

Рис. 1.1. Джерела інвестиційного забезпечення формування інвестиційної стратегії підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [2; 6; 13; 56]

На рис. 1.2 наведено компоненти системи інвестиційного забезпечення підприємства.

Зміст компоненти системи інвестиційного забезпечення подано наступним чином:

- техніко-технологічна складова представлена системою елементів господарської діяльності підприємства, яка призначена для технічного та технологічного супроводу виробництва, на основі використання виробничих ліній, обладнання, транспортних засобів, техніки, передавальних пристроїв, цілісних виробничих підрозділів та підприємства в цілому, інформаційних технологій для яких розробляються плани інвестиційного забезпечення;

- матеріальна складова представлена системою постачання та заготівель сировини, напівфабрикатів та матеріального забезпечення виробництва у

встановлених обсягах інвестиційних проектів, номенклатурою та термінів;

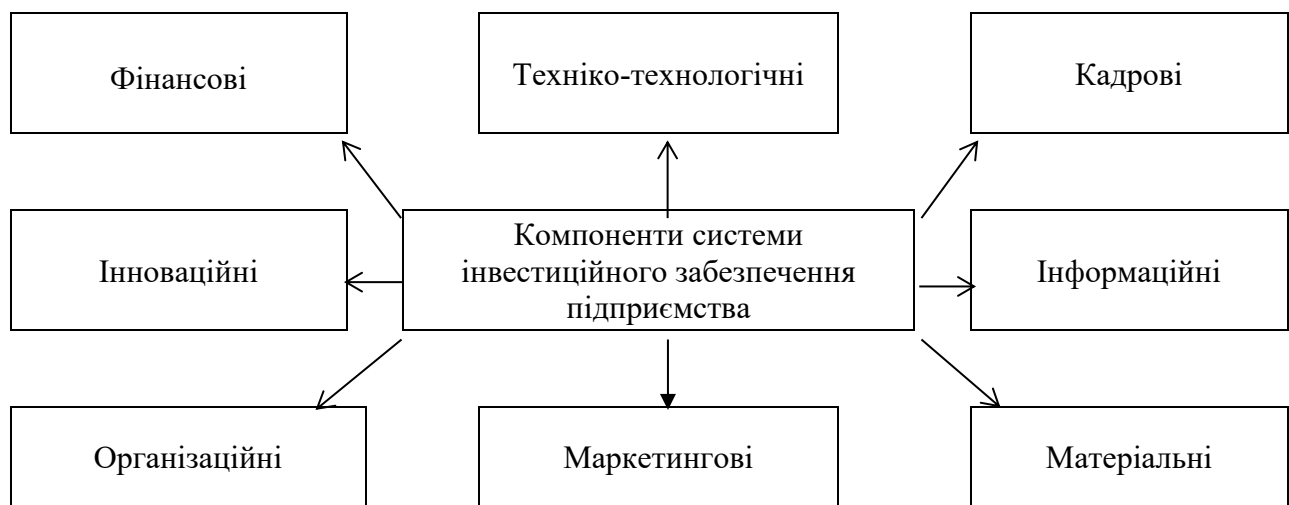

Рис. 1.1. Фактори, що визначають необхідність інноваційного розвитку підприємства

Джерело: побудовано автором на основі [16, с. 115]

– фінансова складова представлена системою заходів по формуванню обсягу фінансових ресурсів, які потрібні для інвестиційного забезпечення підприємства, їх освоєння, оцінка якості та доцільності залучення;

– кадрова складова представлена системою відносин щодо використання, перенавчання, атестації, формування представників трудового колективу підприємства, які залучаються до виконання певних функцій в інвестиційній діяльності;

– інноваційна складова представлена системою управління інноваційною політикою, на основі якої здійснюється інвестиційна діяльність підприємства з врахуванням критеріїв, що забезпечують конкурентоспроможність;

– організаційна складова представлена взаємопов’язаною системою служб та керівного складу підприємства, внутрішніх підрозділів, призначених для здійснення підготовки і прийняття управлінських рішень в системі інвестиційного забезпечення, а також відповідальних за формування та реалізацію інвестиційних проектів задля досягнення намічених цілей та завдань інвестиційного менеджменту;

– маркетингова складова представлена системою маркетингових прийомів відповідного підрозділу, які полягають в дослідженні ринків, запитів споживачів, дослідженні рекламної діяльності, збутової та сервісної політики, цінової політики для досягнення цілей інвестиційної діяльності.

– інформаційна складова являє собою систему інформаційних ресурсів та технологій підприємства, проведення планових, аналітичних та звітних розрахунків, які необхідні для планування та реалізації рішень інвестиційної діяльності.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що систему інвестиційного забезпечення підприємства розкриває широкий категорійний апарат, в якому не існує єдиних визначень щодо трактування сутності термінів, деякі з них можна вважати певною мірою дискусійними та не повними, зважаючи на невідповідність умовам інвестування і ринковій економіці.

1.2. Аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування

Характер та особливості сучасної системи міжнародних економічних відносин багато в чому обумовлені ключовими тенденціями міждержавного інвестиційного співробітництва, що, у свою чергу, викликано посиленням глобалізації всіх рівнях.

Умови, що складаються на світовому ринку та в національних економіках, адекватно відображають суттєву зацікавленість розвинених країн і країн з перехідною економікою у збільшенні обсягів залучення іноземних інвестицій. Водночас активний розвиток системи глобальної економіки неможливий без впровадження та освоєння передових технологій, нових ринків, генерування знань та людського капіталу. На фінансове забезпечення цих напрямів спрямовуються останнім часом ключові потоки інвестицій

[57, с. 29].

Потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) відображають вартість транскордонних операцій, пов'язаних з прямими інвестиціями, протягом певного періоду часу, зазвичай, кварталу або року [16].

Фінансові потоки складаються з операцій із капіталом, реінвестування прибутку та операцій із борговими зобов'язаннями всередині компаній.

Вихідні потоки являють собою операції, які збільшують інвестиції, які інвестори в країні, що звітує, вкладають у підприємства в іншій країні, такі як купівля акцій або реінвестування прибутку, за вирахуванням будь-яких операцій, які зменшують інвестиції, які інвестори в країні, що звітує, вкладають у підприємства в іншій країні. іноземна економіка, наприклад, продаж капіталу чи запозичення інвестором-резидентом іноземного підприємства. Вхідні потоки є операції, які збільшують інвестиції іноземних інвесторів у підприємства-резиденти країни, що подає звітність, за вирахуванням операцій, які зменшують інвестиції іноземних інвесторів у підприємства-резиденти. Потоки ПІІ вимірюються у доларах США та у відсотках від ВВП.

ПІІ створюють стабільні та довгострокові зв'язки між економіками (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Приплив прямих іноземних інвестицій у світі, млн дол., 2016-2020 рр. [58]

Групи країн	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Країни, що розвиваються	677400	728814	656290	690576	706043
Країни з перехідною економікою	56762	36394	64654	47538	34218
Розвинуті країни	623078	1268595	1197735	759256	556892
Світ	1357240	2033803	1918679	1497371	1297153

У 2020 р. світовий обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) продовжував скорочуватися, впавши на 13 % до 1,3 трлн дол. США. Це скорочення потоків прямих іноземних інвестицій, що триває три роки поспіль, пояснюється головним чином великомасштабною репатріацією багатонаціональними підприємствами США накопиченого за кордоном прибутку протягом перших

двох кварталів 2020 р. після податкових реформ, проведених у цій країні наприкінці 2019 р.

Приплив ПІІ до розвинених країн у 2020 р. досяг найнижчого показника з 2016 р., скоротившись на 27 %. Приплив інвестицій до Європи зменшився вдвічі до менше 200 млрд дол. США через відплив капіталу з кількох великих країн, що приймають, у зв'язку з репатріацією коштів і значного падіння інвестицій у Сполученому Королівстві.

Приплив капіталу США також скоротився: було відзначено зниження на 9 % до 252 млрд дол. США.

Приплив інвестицій у країни, що розвиваються, залишався стабільним, збільшившись на 2 %. В результаті цього збільшення та аномального скорочення ПІІ в розвинених країнах частка країн, що розвиваються в глобальних ПІІ збільшилася до рекордних 54% [41].

У 2020 р. зупинилося довгострокове зниження інвестицій у нові виробничі потужності в обробній промисловості, внаслідок чого вартість оголошених проектів зросла на 35 % порівняно з низьким показником 2019 р. Серед країн, що розвиваються, де капіталовкладення в обробну промисловість мають ключове значення для промислового розвитку, зростання було в основному зосереджено в Азії та стимулювалося капіталомісткими проектами в галузях з переробки природної сировини [15].

Потоки ПІІ з розвинених країн, як і в попередні роки, не демонструють позитивної динаміки.

Потоки ПІІ з розвинених країн зменшились на 40 % у 2020 р. в порівнянні з 2019 р. і склали 558 млрд дол. США, головним чином внаслідок скорочення інвестицій європейськими транснаціональними корпораціями.

Інвестиції з країн, що розвиваються, зменшилися на 9,6 % до 418 млрд дол. США в 2020 р., незважаючи на різке зростання потоків інвестицій з Китаю, який перетворився на другу за обсягом інвестицій країну у світі.

Відтік інвестицій з країн з перехідною економікою залишився практично на колишньому рівні (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

**Вивіз прямих іноземних інвестицій у світі та по групах країн,
млн дол., 2016-2020 рр. [58]**

Групи країн	Роки				
	2016	2017	2018	2019	2020
Країни, що розвиваються	446898	407000	419874	461652	417554
Країни з перехідною економікою	72338	32085	25173	38454	38174
Розвинуті країни	779537	1243500	1105082	925332	558445
Світ	1298772	1682584	1550129	1425439	1014173

Частка країн, що розвиваються, у глобальному обсязі вивезення прямих іноземних інвестицій склала 41 % у 2020 р., розвинених країни – 55 %, країн із перехідною економікою – 4 % (рис. 1.3).

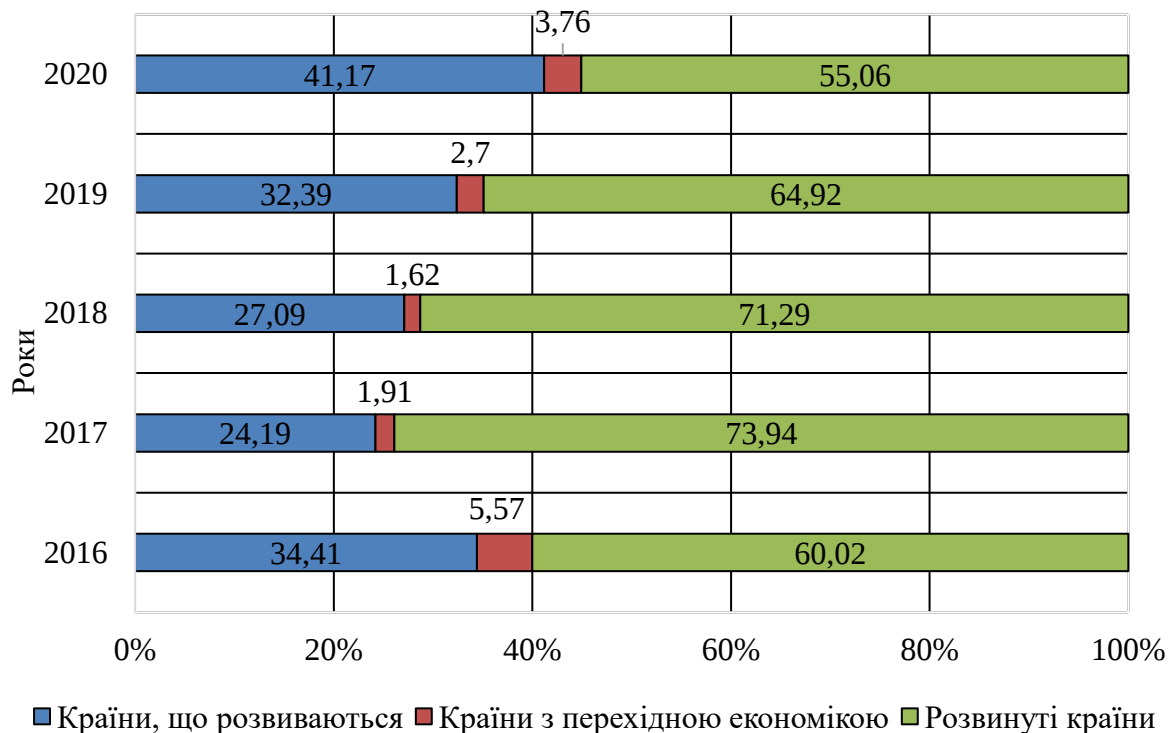

Рис. 1.3. Вивіз прямих іноземних інвестицій за групами країн, % від світового обсягу, 2016-2020 рр. [46]

Слід зазначити, частка розвинених країн у загальному обсязі вивезених інвестицій поступово знижується, а частка країн, що розвиваються, поступово зростає.

Зростання міжнародного виробництва значною мірою пов'язане з

нематеріальними активами. Зростання не пов'язаних з участю у капіталі форм міжнародного виробництва випереджає зростання ПП, про що свідчать випереджаючі темпи зростання доходів від патентних та ліцензійних платежів та торгівлі послугами.

Нові заходи національної інвестиційної політики говорять про більш критичне ставлення до іноземних інвестицій. У 2020 р. близько 55 країн вжили щонайменше 112 заходів, що стосуються іноземних інвестицій. Більше третини з них були пов'язані із запровадженням нових обмежень чи правил, що є найвищим показником за останні два десятиліття.

Вони відображали головним чином стурбованість, пов'язану з міркуваннями національної безпеки, продажем в іноземну власність найважливіших об'єктів інфраструктури, ключових технологій та інших важливих бізнес-активів.

Крім того, з регулятивних або політичних причин було анульовано або заблоковано не менше 22 великих угод злиття та поглинань, що вдвічі більше, ніж у 2019 р. [14].

Проте залучення інвестицій залишається пріоритетним завданням. Більшість заходів інвестиційної політики все ж таки були спрямовані на лібералізацію, заохочення та спрощення процедур.

Багато країн скасували або пом'якшили обмеження на ввезення іноземного капіталу до різних галузей. Зберігалася тенденція спрощення чи раціоналізації адміністративних процедур щодо іноземних інвестицій. Крім того, кілька країн надали нові податкові пільги для інвестицій у конкретні галузях чи регіонах.

В списку десяти основних одержувачів інвестицій у 2020 р. половину, як і попередні роки, становили країни, що розвиваються (рис. 1.4).

Найбільшим отримувачем ПП залишалися США, які залучили 252 млрд. дол. США; за ними слідує Китай з 139 млрд дол. Третє місце зайняв Гонконг, інвестиції в який склали 116 млрд. дол., що на 4,5 % більше у порівнянні з попереднім роком.

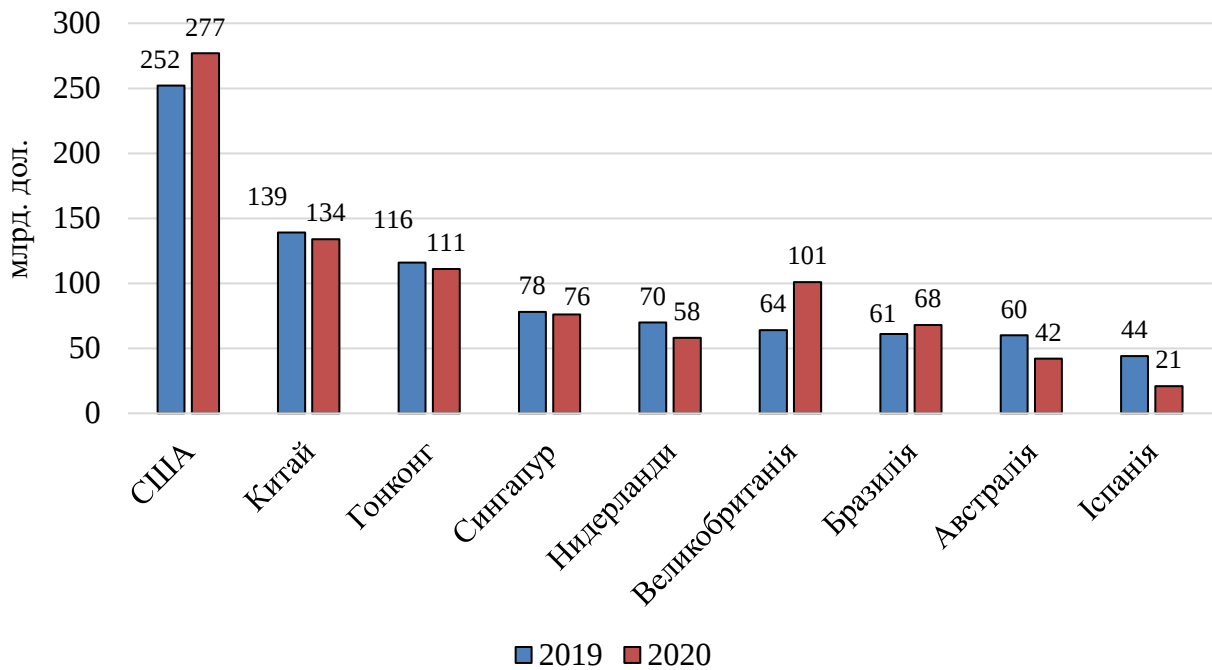

Рис. 1.4. Топ-10 країн за обсягами припливу прямих іноземних інвестицій, млрд дол. США, 2019-2020 рр. [16]

Слід зазначити, що зменшення реальних чи передбачуваних ризиків для інвесторів у сферах макроекономіки, ведення бізнесу та фінансування є необхідною умовою створення ринків, здатних залучити інвестиції. Наприклад, низка позик на підтримку політики розвитку, наданих Світовим Банком Єгипту, покликаний підтримати програму реформ, з допомогою яких країна долає спад інвестицій. Ініційовані урядом реформи помітно підвищили довіру до єгипетської економіки. Вони викликали великий інтерес у іноземних інвесторів, про що свідчило різке зростання портфельних інвестицій з 2019 р.: їх обсяг досяг 1,2 млрд. дол., що в 10 разів більше, ніж лише кілька місяців раніше. Уряд Гаїті за підтримки Світового банку забезпечило реальні інвестиції у швейну промисловість країни обсягом 203 млн дол. та створення безпосередньо в області 15800 нових робочих місць. У рамках спільної програми Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації (IFC) із залучення інвестицій у Гаїті державні посадові особи, приватний сектор та іноземні інвестори спільно реалізують стратегії заохочення інвестицій та створюють спеціальні економічні зони. Незважаючи на складні місцеві умови, ця програма допомогла залучити

нових інвесторів у швейну промисловість [58].

Важливою тенденцією інвестування останніх років стало значне зростання вкладень в екологічні інновації, які все більше стають однією з центральних ланок інноваційно-інвестиційної політики багатьох держав. Інновації в природоохоронній сфері можуть сприяти зниженню забруднення навколишнього середовища, екологічних витрат, стати одним з головних факторів розвитку країн та вирішення гострих проблем країн, що розвиваються: доступ до чистої води, отримання енергії, охорона здоров'я та ін. Слід зазначити, що в даний час поняття екоінновацій включає не тільки технологічний аспект, зростаючого значення набувають і соціальні цілі, що також є показником нової орієнтації економічного розвитку [54, с. 73].

Багато країн переорієнтують інвестиції у наукові дослідження, які є важливим компонентом екологічних інновацій у напрямі охорони навколишнього середовища. Показників частки таких інвестицій у загальних витратах на НДДКР немає, але багато хто з технологій загального призначення фактично мають екологічну спрямованість. У низці країн діють масштабні державні плани та програми стимулювання розробки екологічних технологій та інновацій. Найбільші темпи зростання в останні роки демонструють державні та приватні інвестиції у наукові дослідження та комерціалізацію нових технологій у галузі підвищення енергоефективності та альтернативної енергетики. Особлива роль цьому процесі належить ТНК, які відіграють значну роль у розробці та впровадженні екоінновацій, використовуючи їх як можливість підвищення конкурентних переваг.

В рамках реалізації моделі екологічно орієнтованого зростання значно зросла в останні роки технологічна та фінансова допомога країнам, що розвиваються, розвиненими державами, великими компаніями та міжнародними організаціями. Вирішення екологічних проблем потребує великих вкладень, проте ці країни в переважній більшості не мають екологічних та фінансових можливостей переходу на нові рейки розвитку. Вигоду при цьому отримують усі країни: розвинені – за рахунок прискореного

розвитку екологічних галузей країни, що розвиваються – внаслідок придбання енергоефективних технологій; на глобальному ж рівні з'являється можливість поліпшення екологічної ситуації. ТНК також виграють від надання допомоги країнам, що розвиваються: покращується їхня репутація, розширюються нові ринки продукції та технологій. Зокрема, дослідження Bloomberg New Energy Finance прогнозують, що до 2030 р. світові витрати на установки відновлюваної енергетики перетнуть позначку в 7 трлн. дол. [58].

Ще одна світова тенденція, яку слід зазначити, – це посилення ролі та важливості розвитку венчурної складової бізнесу. Важливо, що більшість винаходів і проривів у високотехнологічних галузях зроблено саме з допомогою венчурного капіталу і венчурних підприємств. В інноваційних системах венчурний капітал є фінансовою ланкою інноваційної інфраструктури, що об'єднує як носіїв капіталу, так і носіїв технологій, і саме він вирішує здебільшого фінансові проблеми під час реалізації інноваційних проектів, що стартують. Саме завдяки венчурному капіталу були створено такі компанії, як Intel, Microsoft, Google, Яндекс, Abbyy, AVision та ін.

Таким чином, дослідження показали нестійку динаміку світових прямих іноземних інвестицій, обумовлену впливом нестабільної економічної ситуації, нестабільним станом деяких ринків, що розвиваються, і пов'язаними з цим ризиками політичної нестабільності та регіональними конфліктами. Важливий тренд у сучасному світовому господарстві – переорієнтація світової інвестиційної діяльності у бік екологічних галузей та вирішення завдань охорони навколишнього середовища. До того ж, активізація екологічного інвестування відбувається на всіх рівнях – на рівні фірми, держави, міжнародного співробітництва. Створіння венчурної галузі у взаємодії з іншими інститутами розвитку за допомогою залучення приватного венчурного капіталу, розвитку інноваційного підприємництва та технологічної бізнес-експертизи здатне забезпечити прискорене формування ефективної та конкурентоспроможної інноваційної системи нового соціально-економічного устрою.

Висновки до розділу 1

В першому розділі кваліфікаційної роботи розглянуто теоретико-методологічні засади формування інвестиційної стратегії підприємства.

1. На основі узагальнення вітчизняної та зарубіжної економічної літератури щодо розуміння сутності та видів інвестицій, інвестиції пропонуємо трактувати, як вкладення капіталу у різній його формі в справу з метою отримання у майбутньому будь-якого корисного ефекту.

2. Систематизовано існуючі підходи до класифікації інвестицій. Встановлено, що всі види інвестицій розрізняють за напрямками, способами вкладення коштів та іншими ознаками.

Узагальнено класифікацію інвестиційних ресурсів, які потрібно активно залучати у формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища.

3. Встановлено, що система інвестиційного забезпечення підприємств конфігурує техніко-технологічну, фінансову, інноваційну, інформаційну, матеріальну, кадрову, маркетингову, організаційну компоненти, узгоджене та динамічне функціонування яких має сприяти ефективному використанню ресурсів інвестиційних та досягненню інтересів економічних всіх учасників інвестиційного процесу.

4. Проведено аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування. Встановлено, що характер та особливості сучасної системи міжнародних економічних відносин багато в чому обумовлені ключовими тенденціями міждержавного інвестиційного співробітництва, що, у свою чергу, викликано посиленням глобалізації всіх рівнях. Умови, що складаються на світовому ринку та в національних економіках, адекватно відображають суттєву зацікавленість розвинених країн і країн з перехідною економікою у збільшенні обсягів залучення іноземних інвестицій. Водночас активний розвиток системи глобальної економіки неможливий без впровадження та освоєння передових технологій, нових ринків, генерування

знань та людського капіталу. На фінансове забезпечення цих напрямів спрямовуються останнім часом ключові потоки інвестицій.

Важливою тенденцією інвестування останніх років стало значне зростання вкладень в екологічні інновації, які все більше стають однією з центральних ланок інноваційно-інвестиційної політики багатьох держав. Слід зазначити, що в даний час поняття екоінновацій включає не тільки технологічний аспект, зростаючого значення набувають і соціальні цілі, що також є показником нової орієнтації економічного розвитку. Багато країн переорієнтують інвестиції у наукові дослідження, які є важливим компонентом екологічних інновацій у напрямі охорони навколишнього середовища.

Ще одна світова тенденція, яку слід зазначити, – це посилення ролі та важливості розвитку венчурної складової бізнесу. Важливо, що більшість винаходів і проривів у високотехнологічних галузях зроблено саме з допомогою венчурного капіталу і венчурних підприємств. В інноваційних системах венчурний капітал є фінансовою ланкою інноваційної інфраструктури, що об'єднує як носіїв капіталу, так і носіїв технологій, і саме він вирішує здебільшого фінансові проблеми під час реалізації інноваційних проектів, що стартують.

Таким чином, дослідження показали нестійку динаміку світових прямих іноземних інвестицій, обумовлену впливом нестабільної економічної ситуації, нестабільним станом деяких ринків, що розвиваються, і пов'язаними з цим ризиками політичної нестабільності та регіональними конфліктами. Важливий тренд у сучасному світовому господарстві – переорієнтація світової інвестиційної діяльності у бік екологічних галузей та вирішення завдань охорони навколишнього середовища. До того ж, активізація екологічного інвестування відбувається на всіх рівнях – на рівні фірми, держави, міжнародного співробітництва.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Суб'єкт дослідження – товариство з обмеженою відповідальністю створено у 2001 році шляхом об'єднання майна засновників та ведення спільної підприємницької діяльності (протокол № 7 від 04 грудня 2001 р.).

Товариство з обмеженою відповідальністю функціонує у м. Полтава.

Створено для ведення підприємницької діяльності на невизначений строк з метою отримання прибутку.

ТОВ працює, підтримуючи розвиток вітчизняного виробництва. Товариство зарекомендувало себе як стабільний і надійний партнер, взявши за основу свого функціонування високий рівень обслуговування та реалізацію тільки якісної продукції.

Для досягнення зазначеної мети підприємство здійснює наступне види діяльності:

- оптова, роздрібна торгівля агрохімікатами й пестицидами;
- виробництво агрохімікатів і пестицидів;
- виробництво, реалізація та використання садивного матеріалу і насіння,
- виробництво (вирощування), переробка та збут (поставка, реалізація, продаж тощо) сільськогосподарської продукції, оптова торгівля насінням;
- надання послуг і консультацій юридичним і фізичним особам в обробітку землі, вирощуванні сільськогосподарських культур, технічному обслуговуванні і ремонті автотракторної техніки, сільськогосподарської техніки;
- інші види діяльності, що не заборонені чинним законодавством України.

Ефективне застосування концепції управління в ТОВ багато в чому

визначається ступенем реалізації лідерського потенціалу її працівників. Товариство, як і будь-яка організація має лідерський потенціал, оскільки кожен її член здатний впливати на інших співробітників. Проблема полягає в розкритті цього потенціалу, перетворення його в ресурс і в відповідному його використанні. З цією метою розглянемо організаційну структуру підприємства.

Організаційна структура суб'єкта дослідження відповідає напрямку діяльності підприємства та забезпечує безперервний торговельно-виробничий процес. Структуру управління товариства представлено на рис. 2.1.

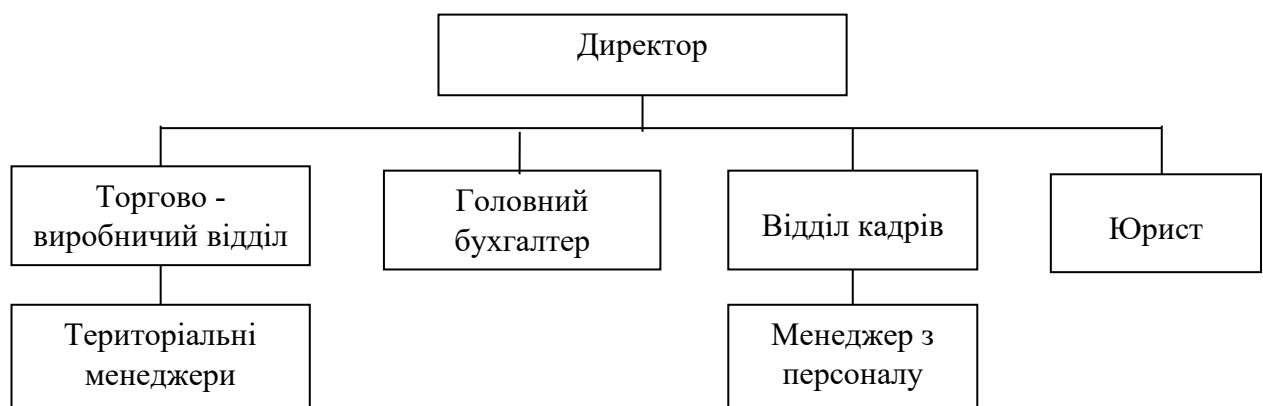

Рис. 2.1. Структура управління підприємства, 2021 р.

Директор підприємства здійснює керівництво підприємством, вирішує питання господарської, виробничої, фінансової діяльності, а також соціального розвитку підприємства. Він є представником товариства в державних установах та організаціях, розпоряджається майном та фінансовими засобами, укладає контракти, договори та угоди.

У товаристві ведеться первинний (оперативний) та бухгалтерський облік результатів роботи, складається статистична звітність. Відповідно до Наказу про облікову політику підприємства ведеться бухгалтерський облік та складається фінансова звітність.

Головним бухгалтером ведеться контроль за господарськими операціями, що відбуваються на підприємстві, за наявністю та рухом основних засобів

підприємства; забезпечується дотримання встановлених єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності.

Основні завдання менеджерів з продажу підприємства це – збут продукції рослинництва та засобів захисту рослин, активна робота по реалізації товарів або послуг. Оскільки товариство зацікавлено в розширенні ринку збуту, менеджерів націлюють на підтримку існуючих клієнтів і пошук нових.

Посадові обов'язки менеджера з продажу підприємства:

- спілкування з клієнтами. Дзвінки, зустрічі, пропозиції, переговори, підписання контрактів, узгодження обсягу поставок, відповідальність за їх здійснення, контроль отримання оплати;

- моніторинг ринку;

- підготовка комерційних пропозицій і презентацій;

- звітність та документація;

- командна робота. З одного боку, активність продажів стимулюється внутрішньою конкуренцією між менеджерами.

Обов'язки по підборі персоналу покладено на відділ кадрів та менеджера по персоналу.

Проаналізуємо стан та рівень забезпечення трудовими ресурсами підприємства за 2017-2021 рр. (додаток В).

Із загального штату працівників у 2021 році більшу частину складає виробничий персонал. Але, питома вага виробничих працівників у загальній структурі, порівняно із 2017 роком, зменшилася на 4 %.

За період, що аналізується, відбулися незначні зміни в структурі управлінського персоналу товариства. Кількість спеціалістів у 2017 р. становила 5 осіб, у 2021 році – 6. Чисельність виробничого персоналу поступово збільшується: з 12 осіб у 2017 р. до 14 осіб у 2021 р. Також, збільшується кількісний склад іншого персоналу, з 2 осіб у 2017 р. що більше у 2 рази (рис. 2.2).

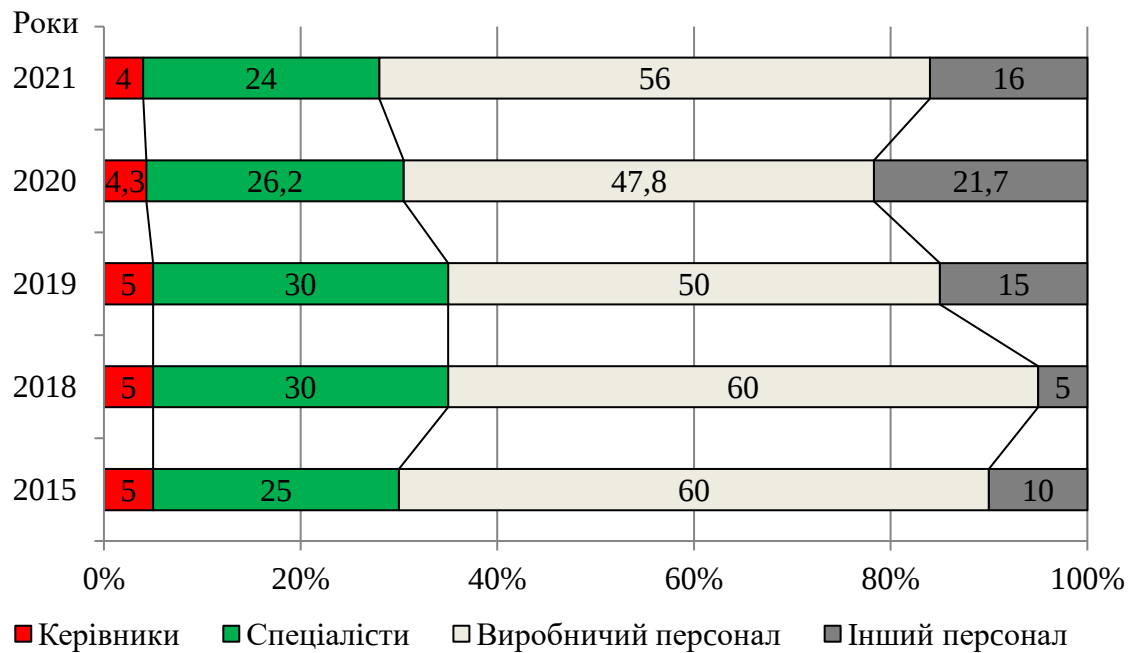

Рис. 2.2. Динаміка структури персоналу підприємства, 2017-2021 рр., %

Категорія працівників підприємства віком від 41 до 50 років у 2021 році займає найбільшу питому вагу серед персоналу підприємства – 32,0 %. Даний факт свідчить про достатньо раціональну кадрову політику підприємства. Курівництво товариства орієнтується на підбір досвідченого та відносно молодого персоналу.

Незначні зміни в бік збільшення відбулися у 2020 році в частині працівників передпенсійного віку – на 8,7 %. У 2021 році працювало 2 особи пенсійного віку (8,0 %).

Із загальної кількості працюючих на підприємстві, 15 – жінки та 10 – чоловіки. В товаристві зростає чисельність, як жінок (на 3 особи), так і чоловіків (на 2 особи).

Загальну динаміку персоналу підприємства за статтю зображено на рис. 2.3.

Отже, управлінський персонал підприємства, має можливість приймати ефективні управлінські рішення. Важливим елементом процесу управління є виявлення всіх негативних тенденцій на початкових етапах та прийняття заходів щодо їх ліквідації.

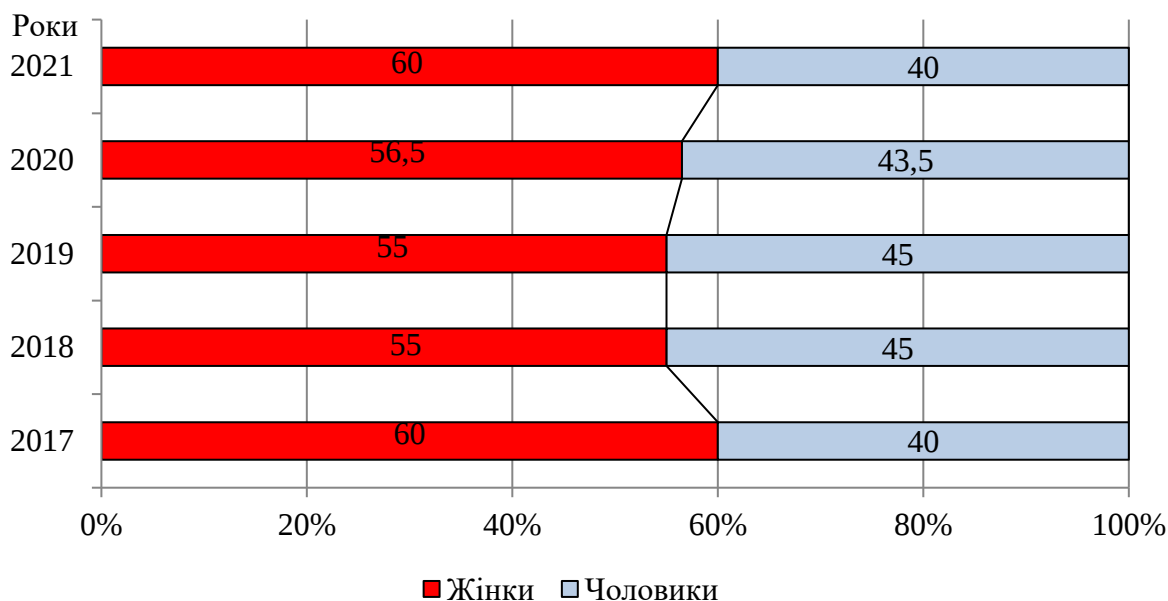

Рис. 2.3. Структура персоналу за статтю підприємства, 2017-2021 рр., %

Перевірки фінансово-господарської діяльності здійснюються органами державної податкової служби, іншими державними органами в межах їх компетенції, ревізійною комісією підприємства та аудиторськими організаціями.

З метою визначення фінансово-економічного стану та стабільності підприємства проаналізуємо техніко-економічні показники.

За даними фінансової звітності товариства за 2017-2021 рр. проведемо аналіз складу майна (додаток Г).

Отже, майно товариства, збільшилося на 28, 8 % тобто на 2243,4 тис. грн. Сума необоротних активів збільшилася на 4,2 %, що на 6,6 тис. грн більше в порівнянні із 2017 роком. За статтею «Інші оборотні активи» спостерігається найбільший темп росту (приріст складає 928,6 %). У загальній структурі активів найбільшу частку складають оборотні активи.

Динаміка загальної суми майна досліджуваного підприємства зображено на рис. 2.4.

Зміна в активах підприємства відбулася, в більшості, за рахунок зміни оборотних активів. Оборотні активи займають значну частку у загальній структурі майна суб'єкта дослідження. За досліджуваний період вони зросли на

29,3 %, тобто на 2236,8 тис. грн.

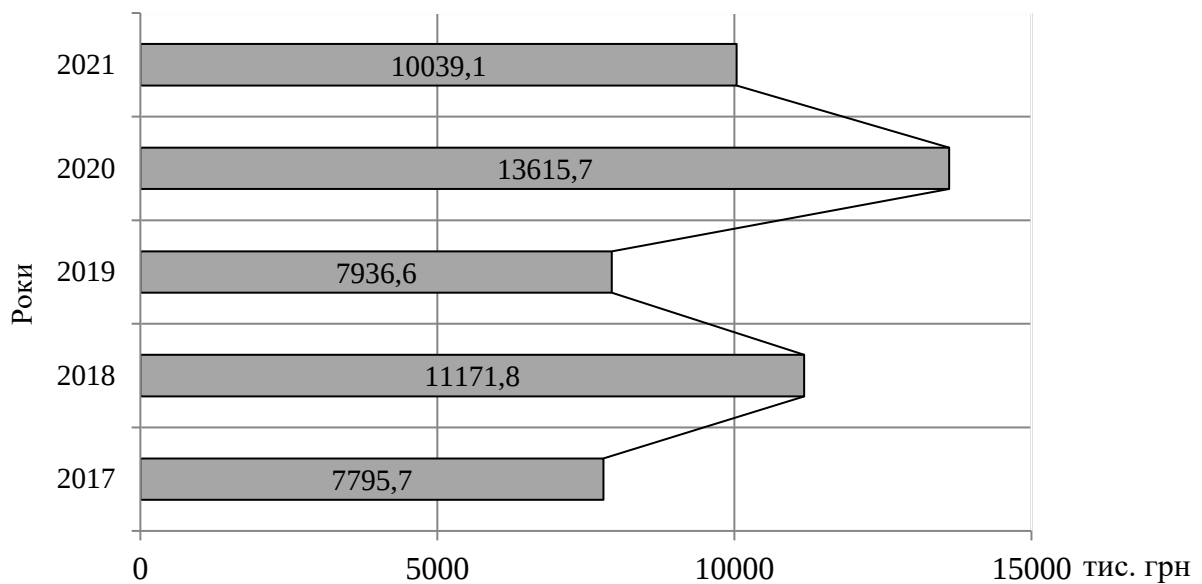

Рис. 2.4. Динаміка майна підприємства, 2017-2021 рр., тис. грн

Найстрімкіші темпи росту оборотних активів спостерігаються у 2020 р. у порівнянні із 2017 р. та 2019 р., і складають 13615,7 тис. грн. Але, у 2019 р. оборотні активи зменшилися до 7936,6 тис. грн. Сума виробничих запасів зросла. Так, за період, що аналізується, вони збільшилися на 91,9 тис. грн, значний ріст спостерігається у 2021 р. – 91,9 тис. грн.

Відзначимо негативну тенденцію збільшення поточної дебіторської заборгованості. Це свідчить про зменшення платоспроможності покупців. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги збільшилася на 165,7 тис. грн.

Спостерігається збільшення грошових коштів на рахунках в банку. Це негативна тенденція, адже гроші мають бути в обороті, працювати і приносити прибуток. Грошові кошти та їх еквіваленти збільшились на 29,1 %.

Необоротні активи за досліджуваний період збільшилися на 6,6 тис. грн або 4,2 %. Основні темпи зростання спостерігались у 2018 р. – 165,7 тис. грн.

В додатку Д узагальнено результати аналізу структури джерел утворення майна підприємства:

За даними додатка Д, в загальній структурі пасивів підприємства, найбільшу частку складає власний капітал. У 2017 р. ця частка складає 92,4 % всіх джерел фінансування, в 2018 р. – 84,4 %, в 2019 р. – 98,2 %. В статті «Поточні зобов'язання» найбільшу питому вагу у 2021 році складає заборгованості за товари, роботи, послуги (0,6 %) та розрахунки з бюджетом (0,4 %). Розмір нерозподіленого прибутку має найвищу питому вагу (80 %) і є основним джерелом фінансового забезпечення підприємства (рис. 2.5).

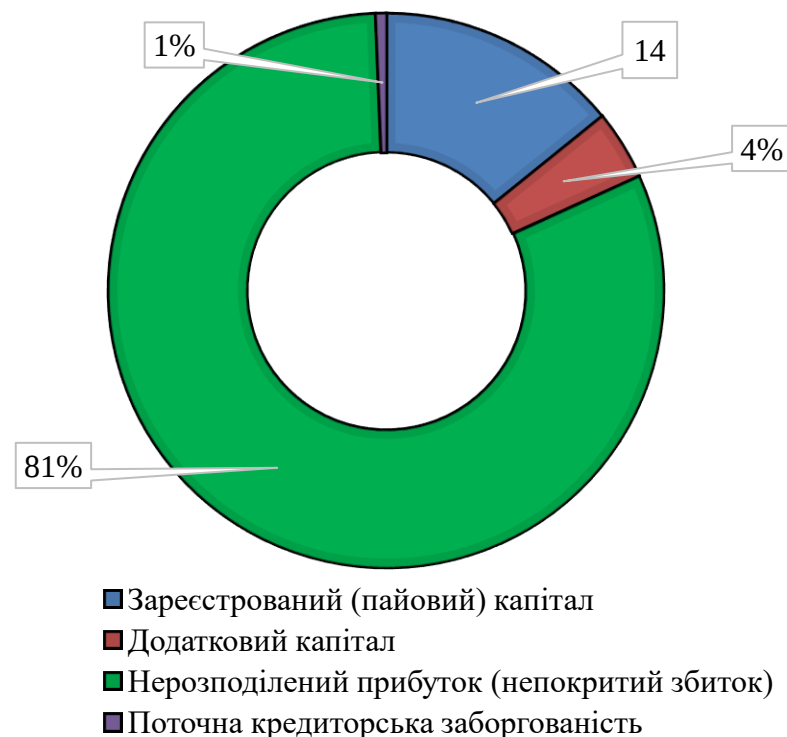

Рис. 2.5. Структура джерел утворення майна підприємства, 2021 р., %

На підприємстві спостерігається позитивна тенденція зростання частини основних засобів, придатних для використання в процесі господарської діяльності. Динаміка показників фінансово-господарської діяльності підприємства за 2017-2021 роки представлена в додатку Е. У 2021 році у порівнянні з 2017 роком зросли доходи (виручка) від реалізації продукції на 18,4 %. Фондовіддача зменшилася на 12,2 %, що свідчить про зниження ефективності використання матеріально-технічної бази підприємства. Продуктивність праці працівників за період, що аналізується зросла на 18,44 %, що свідчить про зростання ефективності праці персоналу товариства.

2.2. Діагностика системи інвестиційної стратегії підприємства

Інвестиційна активність – одна із головних умов сталого, якісного, економічного розвитку всіх форм власності і галузей. Інвестиційна активність – складова частина ділової активності підприємств, що включає також виробничу, інноваційну, ринкову, маркетингову та іншу активність. Інвестиційна активність підприємств виявляється у їх дієвій, цілеспрямованій та результативній діяльності з залучення інвестицій із усіх внутрішніх та зовнішніх джерел, а також ефективного використання залучених інвестиційних ресурсів.

Проблема залучення інвестицій, які можуть сприяти фінансово-господарському розвитку підприємства, у сучасних умовах є дуже актуальною. Адже, інвестору слід вміти впливати на інвестиційний процес, контролювати грошові потоки та спостерігати за правильним їх використанням. Кожне підприємство має проводити власну оцінку будь-якої ситуації. Прийняття рішення щодо залучення відповідних джерел інвестування слід здійснювати на основі використання таких критеріїв:

- можливий розмір інвестицій, що залучаються;
- привабливість умов, які пропонує інвестор;
- складності у залученні інвестицій та ймовірність їх отримання;
- необхідний розмір фінансових витрат та ступінь свободи розпорядження інвестиціями.

Інвестиційна діяльність підприємства підпорядкована довгостроковим цілям його розвитку. Тому вона має здійснюватися відповідно до розробленої інвестиційної політики. Така політика формується у складі загальної фінансової стратегії підприємства як її самостійний блок. Цей блок є стрижневим, оскільки спрямований на реалізацію не лише фінансової, а й корпоративної стратегії підприємства – неповна чи неефективна реалізація інвестиційної політики підприємства ставить під загрозу реалізацію всього його стратегічного набору.

Інвестиційна політика є частиною загальної фінансової стратегії

підприємства. Вона полягає у виборі та реалізації найбільш ефективних форм реальних та фінансових інвестицій з метою забезпечення високих темпів його розвитку та постійного зростання його ринкової вартості. Розробка спільної інвестиційної політики охоплює такі основні етапи:

1. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства у попередньому періоді.
2. Дослідження та облік умов зовнішнього інвестиційного середовища та кон'юнктури інвестиційного ринку.
3. Облік стратегічних цілей розвитку підприємства, що забезпечуються його майбутньою інвестиційною діяльністю.
4. Обґрунтування типу інвестиційної політики підприємства з цілям вкладення капіталу з урахуванням ризикових переваг.
5. Формування інвестиційної політики підприємства з основних напрямів інвестування.
6. Формування інвестиційної політики підприємства у галузевому розрізі.
7. Формування інвестиційної політики підприємства у регіональному розрізі.
8. Взаємопов'язання основних напрямів інвестиційної політики підприємства [3].

Інвестиційна політика, визначена фахівцями підприємства, підлягає розгляду та затвердження його адміністрацією та власником. Ключові положення цієї політики необхідно враховувати при техніко-економічному обґрунтуванні інвестиційних проектів, виборі різних джерел фінансування, залучення до реалізації проектів сторонніх організацій.

У більшості випадків фактичним ефектом від інвестиційної діяльності є ефекти, пов'язані із збільшенням фінансової складової, наприклад, рентабельності, ділової активності, прибутку, ліквідності діяльності підприємства. Вважаємо, що отримання прибутку є найбільш важливим стимулом розробки і впровадження інновацій. За період 2017-2021 рр. підприємство було прибутковим. Але рівень прибутковості поступово зменшується (37,1 %). Динаміку рівня прибутковості підприємства

представлено на рис. 2.6.

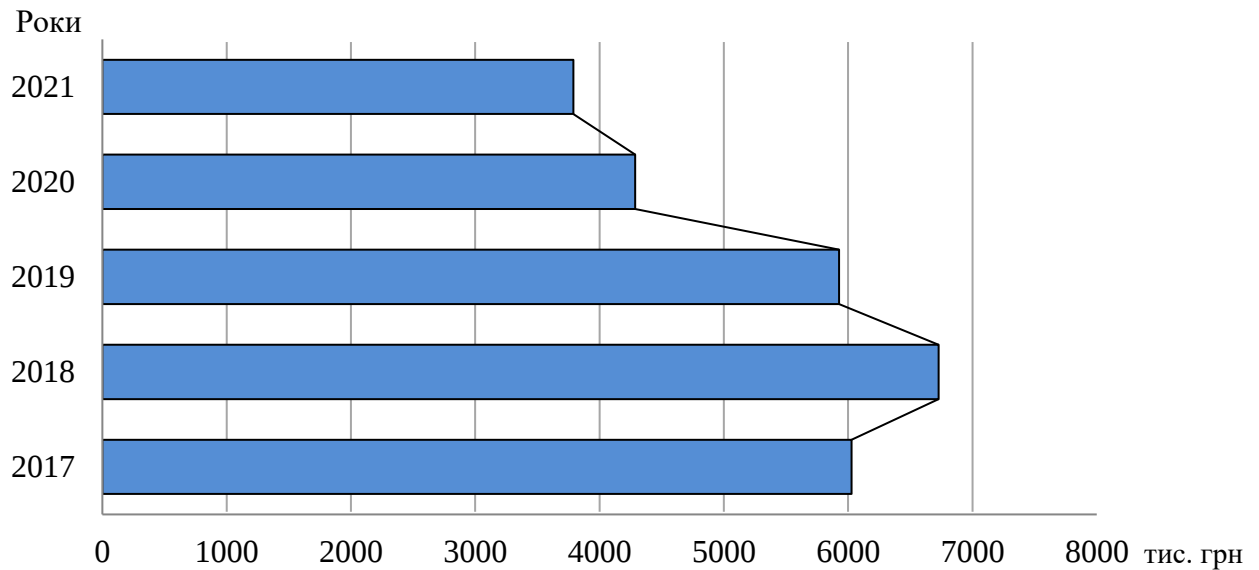

Рис. 2.6. Динаміка прибутковості підприємства, 2017-2021 рр., тис. грн

Результати діяльності підприємства характеризуються не тільки абсолютними показниками прибутку або збитку. Оцінку ефективності інвестиційної політики підприємства здійснено за допомогою низки показників (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Показники стану фінансово-господарської діяльності підприємства
в умовах аналізу ефективності інвестиційної політики компанії, 2017-2021 рр.**

Показники	Оптимальне значення показника	Фактичне значення показника по роках					2021 р. до 2017 р.
		2017	2018	2019	2020	2021	
Коефіцієнт рентабельності активів	> 0 збільшення	0,0843	0,0852	0,0811	0,0887	0,0387	0,4584
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 0 збільшення (~0,13-0,24)	0,1432	0,1403	0,0909	0,0412	0,0742	0,5177
Коефіцієнт рентабельності діяльності	> 0 збільшення	0,3420	0,2233	0,1101	0,1567	0,1776	0,5194
Коефіцієнт оборотності активів	збільшення	0,3514	0,3769	0,3078	0,3056	0,3093	0,8804
Коефіцієнт покриття	> 0 збільшення	1,7043	1,5099	1,3217	1,4111	1,4145	0,8300
Коефіцієнт заборгованості	0,5-0,7	0,4165	0,3278	0,9356	0,3122	0,3903	0,9371
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	< 1 зменшення	2,8459	2,9834	2,3098	3,0056	3,2327	1,1359

Вирізняють наступні групи показників ефективності фінансово-господарської та управлінської діяльності підприємства з формування інвестиційної політики: 1) показники рентабельності: а) коефіцієнт рентабельності активів; б) коефіцієнт рентабельності власного капіталу; в) коефіцієнт рентабельності діяльності; 2) показники ділової активності: коефіцієнт оборотності активів; 3) показники ліквідності та платоспроможності: а) коефіцієнт покриття; б) коефіцієнт заборгованості; 4) показники фінансової стійкості: коефіцієнт концентрації залученого капіталу.

Коефіцієнт рентабельності активів (економічна рентабельність) характеризує – рівень прибутку, створюваного всіма активами підприємства, що перебувають у його використанні згідно з балансом [2, с. 45]. Коефіцієнт рентабельності активів підприємства знизився з 0,0843 до 0,0387, що свідчить про значне зниження економічної рентабельності підприємства.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (фінансова рентабельність) характеризує рівень доходності власного капіталу, вкладеного в дане підприємство, тому найбільший інтерес становить для існуючих та потенційних власників та акціонерів і є одним з основних показників інвестиційної привабливості підприємства, оскільки його рівень показує верхню межу дивідендних виплат [3, с. 14].

Фінансова рентабельність підприємства знизилася на 48,2 % у 2021 р. порівняно з 2017 р. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу 2021 р. (0,0742) знаходився нижче за межі нормативного значення (0,13 - 0,24).

Коефіцієнт рентабельності діяльності розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до чистого виторгу від реалізації продукції (робіт, послуг). Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності господарської діяльності підприємства, а зменшення навпаки. Коефіцієнт рентабельності діяльності підприємства впав на 48,2 % з 0,3420 у 2017 р. до 0,1776 у 2021 р., що є негативною тенденцією та свідчить про зниження ефективності господарської діяльності компанії.

Коефіцієнт оборотності активів (трансформації капіталу, ресурсівіддачі) характеризує ефективність використання підприємством всіх наявних у нього ресурсів незалежно від джерела їх залучення та відбиває, скільки щорічно відбувається повний цикл виробництва та обороту, чи скільки одиниць реалізованої продукції посідає кожну одиницю активів. Коефіцієнт оборотності активів підприємства знизився на 12,0 %, що свідчить про зниження ефективності використання корпорацією всіх наявних у неї ресурсів

Показник поточної ліквідності – це індикатор можливості підприємства відповідати за поточними зобов'язаннями з допомогою оборотних активів. Показник демонструє, скільки у компанії є оборотних коштів на кожну гривну поточних зобов'язань. Коефіцієнт покриття підприємства продемонстрував падіння на 17,0 % у 2017 р. порівняно з 2021 р. та становив 1,4145. Цей показник ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства був у межах нормативного значення (більше 1).

Коефіцієнт заборгованості – одне із показників структури капіталу підприємства, відбиває боргове навантаження капіталу підприємства. Якщо відношення зобов'язання / активи менше 0,5, більшість активів підприємства фінансується за рахунок власних коштів. Якщо коефіцієнт більше 0,5, більшість активів підприємства фінансується з допомогою позикових коштів. Що вищий коефіцієнт, тим більше ризик пов'язані з роботою фірми. Крім того, високе відношення позикових коштів до активів може свідчити про низьку потужність запозичення фірми, яка, в свою чергу, дозволить знизити фінансову гнучкість компанії. За допомогою коефіцієнта є можливість порівнювати стан компаній, галузей господарства, різні періоди роботи в межах одного підприємства, провести порівняння діяльності суб'єкта підприємництва із середньостатистичними показниками по галузі [7, с. 69].

Коефіцієнт заборгованості підприємства знизився на 6,3 % у 2021 р. порівняно із 2017 р., що свідчить про зниження фінансової залежності компанії від зовнішніх джерел. Цей показник був нижчим за межі оптимального значення (0,5-0,7) і склав 0,3903 у 2021 р.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу визначає частку коштів власників підприємства у сумі коштів, вкладених у майно підприємства. Характеризує можливість підприємства виконати свої зовнішні зобов'язання з допомогою використання власні кошти, незалежність його функціонування від позикових коштів [3, с. 18].

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу є оберненим показником коефіцієнта оборотності активів. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу підприємства зріс на 13,6 % з 2,8459 у 2017 р. до 3,2327 у 2021 р., що є негативною тенденцією. Цей показник перевищував межі оптимального значення (менше 1).

Вважаємо, що під час проведення аналізу коефіцієнтів повинні враховуватися галузеві особливості підприємств. Задовільним для всіх підприємств є високе значення коефіцієнта оборотності активів, коефіцієнт рентабельності діяльності, коефіцієнт рентабельності власного капіталу. Для підприємств переробної промисловості задовільним є високе значення коефіцієнта оборотності активів, низьке значення коефіцієнта рентабельності діяльності, середнє значення коефіцієнта рентабельності власного капіталу. Коефіцієнт оборотності активів підприємства у 2021 р. знизився порівняно з 2017 р., проте він характеризувався середнім значенням показника і є незадовільним для підприємства. Значення коефіцієнта рентабельності діяльності підприємства було досить високим, що є оптимальним підприємства. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу підприємства продемонстрував зниження у 2021 р. порівняно з 2017 р., йому було притаманне нижче середнього значення, що є неприпустимим для підприємства. Таким чином, два з трьох основних показника фінансово-господарської діяльності підприємства були нижчими за межі допустимого значення для підприємства, один – в межах.

З метою узагальнення оцінки ступеня ефективності управління підприємства, підбиття підсумків аналізу, виявлення об'єктивних та суб'єктивних причин збитковості нами розраховано оціночний бал

ефективності управління підприємством (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Оцінка ефективності управління підприємства у контексті реалізації
інвестиційної політики, 2017-2021 рр.**

Показники	2021 р. до 2017 р.	Оцінний бал
Вартість активів	1,1162	1
Основні засоби	1,0075	1
Власний капітал	0,9883	-1
Поточні зобов'язання	1,1237	1
Валовий прибуток (збиток)	0,9851	-1
Чистий прибуток (збиток)	0,5116	-1
Сукупні доходи	0,9903	-1
Сукупні витрати	1,0052	1
Коефіцієнт прибутковості активів	0,9774	-1
Коефіцієнт рентабельності активів	0,4584	-1
Коефіцієнт покриття	0,8300	-1
Загальний оцінний бал	x	-5

Таким чином, аналіз ефективності управління підприємства за фінансовими коефіцієнтами показав, що у 2021 р. загальний оцінний бал становив -5. Це свідчить про недостатній рівень ефективності управління підприємством. Негативний вплив на ефективність управлінської діяльності підприємства здійснили коефіцієнти зростання з 13 оціночних показників, таких як власний капітал; валовий прибуток; чистий прибуток; сукупні прибутки; коефіцієнт прибутковості активів; коефіцієнт рентабельності активів; коефіцієнт рентабельності власного капіталу; коефіцієнт рентабельності діяльності; коефіцієнт покриття.

Коефіцієнт загальної ліквідності характеризує достатність обігових коштів для погашення поточних боргів протягом року. Як видно з додатку В, даний показник збільшився на 41,208 пп протягом аналізованого періоду.

Необхідно відзначити, що на сьогоднішній день інвестиційна активність підприємства можлива тільки при високому рівні інноваційного потенціалу, так як він є передумовою економічної безпеки підприємства. Ефективна інноваційна політика фактором, що забезпечує приріст, як рівня прибутку, так і ступеня конкурентоспроможності підприємства.

Товариство має нормальну фінансову забезпеченість виробництва необхідними ресурсами. Для ефективного залучення нових технологій в господарський оборот підприємству необхідно використання незначного обсягу позикових коштів, тому ми віднесли його до типу інноваційного потенціалу з середніми інноваційними можливостями.

2.3. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства

Оцінка інвестиційної привабливості – дуже важливий процес для суб'єкта господарювання, в ході якого потенційний інвестор може ухвалити остаточне рішення про доцільність вкладення коштів у дане підприємство, враховуючи надійність цього об'єкта інвестування та можливість отримання максимального прибутку. Приймаючи рішення про вкладення коштів, інвестор оцінює цілу низку базових та специфічних параметрів, що визначають привабливість конкретного суб'єкта для фінансових та реальних капіталовкладень. Успішність такого рішення залежить від базової відповідності суб'єкта основним визначенням інвестиційної привабливості [3, с. 13-14].

Інвестиційна привабливість – це справедлива кількісна та якісна інтегральна характеристика внутрішніх та зовнішніх можливостей об'єкта потенційного інвестування залучати та використовувати інвестиційні ресурси для свого розвитку та забезпечувати максимізацію економічного ефекту суб'єктам інвестування за мінімального інвестиційного ризику. Інвестиційну привабливість розглядають як модель кількісних та якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального, правового) та внутрішнього – оцінка економічного, фінансового, технічного, кадрового потенціалу об'єкту [2, с.45].

Загалом інвестиційна привабливість підприємства – це сукупність показників, комплексно характеризуючих діяльність підприємства міста і показують доцільність вкладення нього тимчасово вільних коштів. Для оцінки

процесу формування інвестиційної привабливості велике значення має вибір методики її оцінки та спектр оціночних показників. Інвестиційна привабливість підприємства визначається його інвестиційним потенціалом. Це насамперед сукупність наявних у нього власних ресурсів (кошти, матеріальні цінності, управлінський досвід, інноваційна науково-технічна інформація), а також подальші можливості генерувати позитивні грошові потоки з метою відтворення інвестиційних процесів [18, с. 161].

Також інвестиційна привабливість визначається інвестиційною безпекою компанії. Інвестиційна безпека – це такий стан економічної системи, за якого забезпечується захист усіх інвестиційних ресурсів, що направляються в компанію, що сприяють економічно безпечному інноваційному оновленню та відтворенню основного та інтелектуального капіталу з орієнтацією на зростання результативності та ефективності виробництва, якості продукції, що випускається [56, с. 113].

У світовій та вітчизняній практиці для визначення інвестиційної привабливості підприємства використовується методика визначення стану підприємства за даними бухгалтерської фінансової звітності, що включає розрахунок групи показників, вибір яких залежить від цілей інвестора [16].

Таким чином, інвестиційна привабливість компанії оцінюється за допомогою двох груп показників – інвестиційний потенціал та інвестиційна безпека.

Розрахунок показників інвестиційного потенціалу підприємства наведено в попередньому підрозділі кваліфікаційної роботи.

Інвестиційна безпека підприємства нами оцінена за таким показниками: коефіцієнт фінансового ризику; коефіцієнт заборгованості; коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; коефіцієнт поточних зобов'язань; коефіцієнт довгострокових зобов'язань (табл. 2.4)

Коефіцієнт фінансового ризику характеризує кількість залученого капіталу в розрахунку на 1 грошову одиницю власного капіталу і визначається як відношення позикового капіталу до суми власного.

Динаміка показників ліквідності підприємства, 2021 рр.

Показники	Вагові коефіцієнти	Значення показника
Коефіцієнт фінансового ризику	0,2	0,89
Коефіцієнт заборгованості	0,2	0,71
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,2	1,44
Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,2	0,33
Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,2	0,67

Зростання коефіцієнта фінансового ризику свідчить про підвищення залежності від залучених джерел, втрату фінансової автономії. Критичним значенням цього коефіцієнта є значення менше 1, а нормальним вважається таке значення, при якому лише третина активів підприємства формується із залученого капіталу [53, с. 169].

Підприємство, більшу частину пасивів якого складають позикові кошти, називають фінансово залежною, коефіцієнт фінансового ризику такого підприємства буде високим. Компанія, що фінансує власну діяльність своїми коштами, є фінансово незалежною, коефіцієнт фінансового ризику її низький. Цей коефіцієнт є важливим для інвесторів, які розглядають цю компанію як вкладення своїх коштів. Їх залучають підприємства з величезним переважанням власного капіталу. Однак частка позикових коштів не повинна бути надто низькою, так як це зменшить частку їхнього власного прибутку, який вони отримують у вигляді відсотків.

Коефіцієнт заборгованості – один із показників структури капіталу підприємства, що відображає боргове навантаження на капітал підприємства та розраховується розподілом вартості поточних зобов'язань на вартість поточних активів за звітний період. Якщо ставлення менше 0,5, більшість активів підприємства фінансується з допомогою власні кошти. Якщо коефіцієнт більше 0,5, більшість активів підприємства фінансується з допомогою позикових коштів. Чим вище коефіцієнт, тим більше ризик, пов'язаний з роботою фірми [47, с. 19].

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості характеризує якість політики комерційного кредитування підприємства. Показник враховує вплив кредиторської та дебіторської заборгованості на ліквідність та платоспроможність підприємства. Збалансованість грошових потоків у процесі розрахунків із постачальниками та покупцями позитивно впливає на фінансовий стан компанії. Зазвичай оптимальним значенням показника є значення, яке приблизно дорівнює одиниці. У такому разі компанія може кредитувати своїх покупців за допомогою постачальників. Це означає, що власний капітал не відволікається на кредитування клієнтів і ці кошти можуть бути спрямовані на інтенсифікацію діяльності компанії [42].

Коефіцієнт поточних зобов'язань характеризує питому вагу поточних зобов'язань у сумі джерел формування; коефіцієнт довгострокових зобов'язань характеризує частку довгострокових зобов'язань у загальній сумі джерел формування. Коефіцієнт фінансового ризику підприємства був у межах допустимого значення і становив 0,89 у 2021 р. Коефіцієнт співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості становив 1,44, що перевищило нормативне значення і є позитивною тенденцією.

Коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт поточних зобов'язань та коефіцієнт довгострокових зобов'язань склали 0,71, 0,33 та 0,67, що нижче нормативного значення і свідчить про те, що значну частину пасивів компанії складають позикові кошти, і вона є фінансово залежною. Також це свідчить про недостатньо високий рівень інвестиційної безпеки підприємства.

Розрахунок коефіцієнта інвестиційної привабливості підприємства вимагає переведення розрахованих значень показників у бальну систему за допомогою шкали оцінки та визначення очікуваної величини кожного окремого показника (параметра) [3, с. 14], що враховується в оцінках інвестиційного потенціалу та інвестиційної безпеки за формулою:

$$I_i = B_i \times P_i, \quad (2.1)$$

де I_i – очікуваний вплив i -го первинного показника на інвестиційну привабливість підприємства;

B_i – бальна оцінка i -го первинного показника;

P_i – показник вагомості i -го диференціального (первинного) показника.

Очікувану величину узагальненого показника оцінки інвестиційного потенціалу (ІП) та інвестиційної безпеки (ІБ) визначено із застосуванням очікуваних величин та коефіцієнтів вагомості за групами показників, що формують узагальнену оцінку. Відповідні результати обчислень наведено нижче (табл. 2.5)

Таблиця 2.5

Бальна оцінка та очікувана величина коефіцієнтів інвестиційного потенціалу та інвестиційної безпеки підприємства, 2021 рр.

Показники	Вагові коефіцієнти	Бали	Очікуване значення
Інвестиційний потенціал			
1. Показники рентабельності			0,32
1.1.Рентабельність активів, %	0,2	0	0
1.2.Рентабельність власного капіталу, %	0,2	0	0
1.3.Рентабельність продаж, %	0,2	1	0,2
1.4.Рентабельність продукції, %	0,2	2	0,4
1.5.Рентабельність оборотних активів, %	0,2	1	0,2
2. Показники ліквідності та платоспроможності			0,525
2.1. Коефіцієнт поточної ліквідності	0,25	2	0,5
2.2. Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,25	1	0,25
2.3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	2	0,5
3. Показники стану та структури капіталу			0,18
3.1. Коефіцієнт автономії	0,2	2	0,4
3.2. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,2	-1	-0,2
3.3. Забезпеченість запасів власними обіговими коштами	0,2	1	0,2
3.4. Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	0,2	2	0,4
3.5. Коефіцієнт інвестування	0,2	-1	-0,2
Інвестиційна безпека			
1. Коефіцієнт фінансового ризику	0,2	0	0
2. Коефіцієнт заборгованості	0,2	-1	-0,2
3. Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,2	2	0,4
4. Коефіцієнт поточних зобов'язань	0,2	-1	-0,2
5. Коефіцієнт довгострокових зобов'язань	0,2	-2	-0,4

Очікувана величина інвестиційної привабливості підприємства розрахована за формулою:

$$\text{ІПП} = \text{ІП} \times P_{\text{ІП}} + \text{ІБ} \times P_{\text{ІБ}}, \quad (2.2)$$

де $P_{\text{ІП}}$, $P_{\text{ІБ}}$ – коефіцієнти вагомості інвестиційного потенціалу та інвестиційної безпеки для формування інвестиційної привабливості (по 0,5 відповідно)

Індекс інвестиційного потенціалу (ІП) підприємства склав 1,025, індекс інвестиційної безпеки (ІБ) – (-0,4). Очікувана величина інвестиційної привабливості підприємства (ІПП) становила 0,3125 у 2021 р. Цей показник за шкалою якісної оцінки інвестиційної привабливості підприємства є критично низьким (не більше 0,0-0,4). Такий результат зумовлений низьким рівнем інвестиційної безпеки підприємства. Хоча інвестиційний потенціал підприємства був досить високим.

Для наочного відображення інвестиційної привабливості підприємства нами побудовано матрицю інвестиційної привабливості товариства (рис. 2.7).

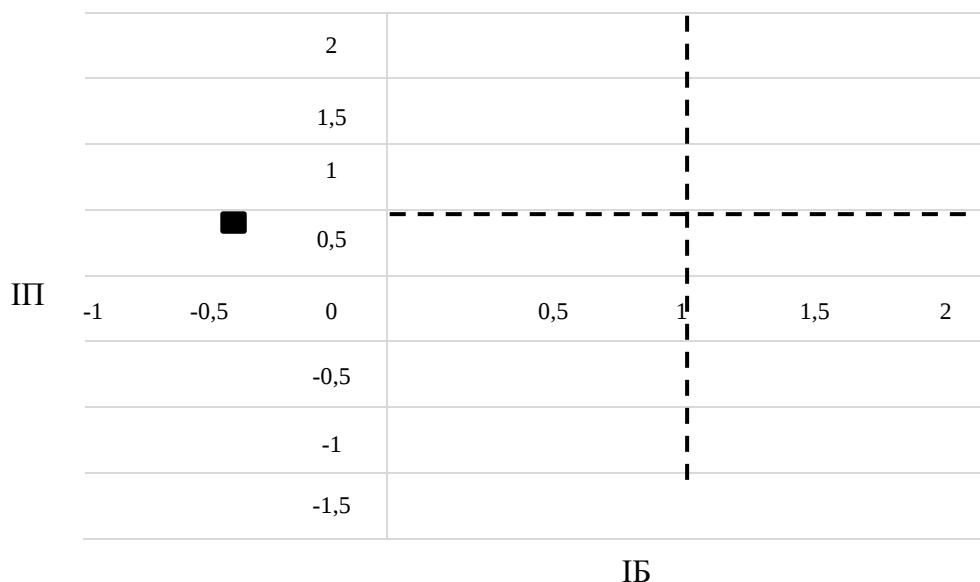

Рис. 2.7. Матриця визначення зони інвестиційного потенціалу та інвестиційної безпеки діяльності підприємства, 2021 р.

Джерело: побудовано автором на основі [30]

Дана модель відображає співвідношення очікуваних оцінок інвестиційного потенціалу та інвестиційної безпеки та дозволяє спрогнозувати подальші напрямки посилення та розвитку інвестиційної привабливості залежно від характеру інвестиційної активності підприємства.

Враховуючи можливі варіанти співвідношення інвестиційного потенціалу та інвестиційної безпеки, інвестиційну привабливість підприємства можна диференціювати за такими зонами розподілу: зона I – низькі рівні інвестиційного потенціалу та інвестиційної безпеки; зона II – високий рівень інвестиційного потенціалу, низький рівень інвестиційної безпеки; зона III – високі рівні інвестиційного потенціалу та інвестиційної безпеки; зона IV – високий рівень інвестиційної безпеки за низького рівня інвестиційного потенціалу.

Активне інвестування доцільне для підприємств, які за підсумками оцінки потрапили до зон II та III, що характеризуються високим рівнем інвестиційного потенціалу. При цьому серед двох підприємств з однаковим рівнем інвестиційного потенціалу більш прибутковими, але й більш ризикованими, як правило, будуть інвестиції в підприємство, яке має порівняно низький рівень інвестиційної безпеки.

Підприємство входить до II зони, до якої входять підприємства з низьким рівнем інвестиційної безпеки та високим рівнем інвестиційного потенціалу. Так як у товариства досить високий рівень інвестиційного ризику, інвестиції в неї будуть прибутковими.

Загалом слід зазначити, що формування інвестиційної привабливості підприємства необхідне для:

- забезпечення конкурентоспроможності продукції та підвищення її якості;
- структурної перебудови виробництва;
- створення необхідної сировинної бази для ефективного функціонування компаній;
- вирішення соціальних проблем;

- інвестиції необхідні для забезпечення ефективного функціонування компаній, їх стабільного стану у зв'язку з цим, вони використовуються для досягнення подальшого розширення та розвитку виробництва;
- відновлення основних виробничих фондів;
- підвищення технічного рівня праці та виробництва.

На основі вищевикладеного проведемо SWOT-аналіз [1, с. 14] діяльності підприємства (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6

SWOT- аналіз діяльності підприємства

	Можливості (О)	Загрози (Т)
	1. Ріст в потребі продукції 2. Можливості розробки та впровадження ефективних технологій	1. Ціни на сировину 2. Висока конкуренція
Сильні сторони (S) 1. Власна сировинна база 2. Достатній рівень технічного оснащення 3. Висока фінансова стійкість	1. Збільшення обсягу продаж за рахунок виходу на нові ринки 2. Розробка та впровадження ефективних технологій	1. Висока фінансова стійкість 2. Зниження ціни на продукцію з метою витіснення конкурентів 3. Зниження витрат, відповідно й ціни 4. Розробка та впровадження ефективних технологій
Слабкі сторони (W) 1. Висока ступень зносу основних засобів 2. Великі витрати підприємства 3. Поганий розвиток роздрібних та дрібнооптових продажів	1. Капітальний ремонт або заміна старого обладнання 2. Впровадження нового обладнання 3. Передача в аутсорсинг підрозділу, яке не приймає участі в основній діяльності підприємства 4. Утримання роздрібного покупця від переходу до конкурентів, надав йому інформацію про високу якість та надійність товару	1. Провести експертизу обладнання та визначити строки експлуатації 2. Оптимізація обладнання 3. Поліпшення ринкового сприйняття діяльності товариства через розкриття інформації 4. Проведення широкомасштабної рекламної акції з витісненням конкурентів

Сильними сторонами є постійний контроль внутрішніх бізнес-процесів з боку керівництва підприємства, регулярне проведення оперативних нарад з рядовими співробітниками, високопрофесійне керівництво, яке орієнтоване на динамічний розвиток і інформаційну прозорість.

Провівши ситуаційний аналіз були запропоновані наступні найбільш

важливі шляхи розвитку ринку продукції підприємства:

1. Збільшення обсягу продажів за рахунок виходу на нові ринки.
2. Виробництво нових видів продуктів.
3. Більш глибока переробка сировини.
4. Розробка і впровадження ефективних технологій на ринку з «видавлюванням» конкурентів з ринку.
5. Капітальний ремонт або заміна старого обладнання.
6. Передача в аутсорсинг підрозділи, які не беруть участі в основній діяльності компанії.

Ключовим фактором ефективного функціонування є підтримка і приріст рівня конкурентоспроможності.

Мистецтво вибору стратегії полягає у правильній оцінці ключових напрямів технологічного перевороту у визначенні перспективних ринкових ніш та концентрації коштів для їхнього прискореного освоєння, а також у державній підтримці інвестиційного бізнесу. Тому важливим завданням для підприємства є розробка та своєчасна зміна типу інвестиційної стратегії, послідовна її реалізація [4, с. 48].

Під інвестиційною стратегією розуміють формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення [18, с. 160]. Інвестиційну стратегію можна представити як генеральний план дій у сфері інвестиційної діяльності підприємства, який визначає пріоритети її напрямків та форм, характер формування інвестиційних ресурсів та послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей. Поєднання інвестиційної стратегії системи цілей та шляхів їх досягнення визначає межі можливої інвестиційної активності підприємства та прийнятих інвестиційних рішень за напрямками та формою його інвестиційної діяльності у перспективному періоді. Інвестиційну стратегію підприємства можна охарактеризувати також як систему формалізованих критеріїв, за якими воно оцінює та реалізує свої інвестиційні можливості, моделює перспективну інвестиційну позицію та забезпечує її досягнення. Отже, інвестиційна стратегія

є системною концепцією, яка спрямовує розвиток інвестиційної діяльності підприємства [24, с. 67].

Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення ефективного здійснення інвестиційної стратегії підприємства, яка досягається шляхом реалізації наступних завдань:

- 1) досягнення високих темпів економічного розвитку підприємства;
- 2) максимізація доходів (прибутку) від інвестиційної діяльності;
- 3) мінімізація інвестиційних ризиків;
- 4) забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства [33, с. 27].

Формування інвестиційної стратегії є досить тривалим та творчим процесом. Віно базується на прогнозуванні окремих умов здійснення інвестиційної діяльності (інвестиційного клімату) та кон'юнктури інвестиційного ринку в цілому та в розрізі окремих його сегментів. Складність цього процесу полягає в тому, що здійснюється постійний пошук та оцінка альтернативних варіантів інвестиційних рішень, які найповніше відповідають іміджу компанії. Звичайно, складність є і в тому, що стратегія не є незмінною, вона вимагає постійного коригування з урахуванням зміни зовнішніх умов та нових можливостей зростання компанії.

Передумовою формування інвестиційної стратегії є загальна стратегія економічного розвитку підприємства. Щодо неї інвестиційна стратегія має підлеглий характер і має узгоджуватися з нею за цілями та етапами реалізації. Інвестиційна стратегія розглядається як головний чинник забезпечення ефективного розвитку компанії відповідно до обраної нею загальної економічної стратегії [36, с. 77].

Оцінка розробленої інвестиційної стратегії відбувається за такими критеріями:

- узгодженість інвестиційної стратегії із загальною стратегією економічного розвитку підприємства;
- внутрішня збалансованість інвестиційної стратегії – тобто узгодженість

між собою окремих стратегічних цілей та напрямів діяльності, і навіть послідовність їх виконання;

- узгодженість інвестиційної стратегії із зовнішнім середовищем – відповідність прогнозованим змінам економічного розвитку та інвестиційного клімату країни та кон'юнктурних змін інвестиційного ринку;

- реалізованість інвестиційної стратегії з урахуванням наявного ресурсного потенціалу – можливість формування інвестиційних ресурсів за рахунок власних джерел, кваліфікація персоналу та технічна озброєність підприємства;

- прийнятність рівня ризику, пов'язаного з реалізацією стратегії;

- результативність інвестиційної стратегії [48, с.23].

Вибір інвестиційної стратегії залежить від прийнятої підприємством базової корпоративної стратегії. Така залежність визначається тим, що інвестиційна стратегія є підлеглою базовою корпоративною стратегією і, як будь-який вид функціональної стратегії, призначена для забезпечення реалізації генеральної стратегії підприємства [45, с. 508].

Корпоративною стратегією підприємства є стратегія «обмежене зростання». Відповідно до корпоративної стратегії підприємства використовує стратегію інвестиційного забезпечення сталого економічного розвитку підприємства, спрямовану на підтримку оптимального обсягу операційної діяльності та підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. Пріоритетною сферою діяльності товариства є збалансування портфелів реальних та фінансових інвестицій [36, с. 78].

На сучасному етапі все більша кількість підприємств усвідомлює необхідність свідомого перспективного управління інвестиційною діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямків та форм, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства та його внутрішнього середовища та умов зовнішнього інвестиційного середовища, що змінюються. Тому ефективним інструментом перспективного управління інвестиційною діяльністю підприємства, підпорядкованого реалізації цілей загального його

розвитку в умовах суттєвих змін макроекономічних показників, систем державного регулювання ринкових процесів, кон'юнктури інвестиційного ринку та пов'язаної з цим невизначеністю, виступає інвестиційна стратегія (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Внутрішні та зовнішні фактори,
що впливають на інвестиційний потенціал підприємства, 2021 р.**

Тип факторів	Позитивні	Негативні
Внутрішні фактори	1. Кваліфікований менеджмент. 2. Високий рівень рентабельності продукції, поточної та абсолютної ліквідності, коефіцієнта автономії. 3. Активне використання інновацій, виробництво інноваційного продукту. 4. Використовувані технології відповідають найкращим світовим стандартам. 5. Ефективна маркетингова політика	1. Низький рівень інвестиційної безпеки товариства. 2. Нестатний рівень маневреності власного капіталу, коефіцієнта інвестування, коефіцієнта заборгованості, коефіцієнта поточних та довгострокових зобов'язань
Зовнішні фактори	1. Інвестиційно-приваблива державна політика	1. Політична та економічна нестабільність держави. 1. Жорстка конкуренція на ринку. 2. Наявність бюрократії та складність законодавства країни

Ефективність використання ресурсів відбиває передусім рівень менеджменту підприємства. Щоб бути конкурентоспроможним у сфері «сильної» конкуренції, товариству підприємства необхідно мати достовірну інформацію про стан зовнішнього середовища, вміти користуватися нею якомога ефективніше. Вирішальне значення для конкурентоспроможності є вміння та навички працівників та обов'язково їх «інформованість».

Висновки до розділу 2

Надавши характеристику показників діяльності підприємства, здійснивши діагностику системи інвестиційної стратегії та оцінивши інвестиційної привабливості підприємства доцільно відмітити:

1. За даними фінансової звітності товариства за 2017-2021 рр. встановлено, що оборотні активи займають значну частку у загальній структурі майна суб'єкта дослідження. За досліджуваний період вони зросли на 29,3 %, тобто на 2236,8 тис. грн. Відзначимо негативну тенденцію збільшення поточної дебіторської заборгованості. Це свідчить про зменшення платоспроможності покупців. Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги збільшилася на 165,7 тис. грн. Спостерігається збільшення грошових коштів на рахунках в банку. Це негативна тенденція, адже гроші мають бути в обороті, працювати і приносити прибуток. Грошові кошти та їх еквіваленти збільшились на 29,1 %.

2. В загальній структурі пасивів підприємства, найбільшу частку складає власний капітал. У 2017 р. ця частка складає 92,4 % всіх джерел фінансування, в 2018 р. – 84,4 %, в 2019 р. – 98,2 %. В статті «Поточні зобов'язання» найбільшу питому вагу у 2021 році складає заборгованості за товари, роботи, послуги (0,6 %) та розрахунки з бюджетом (0,4 %). Розмір нерозподіленого прибутку має найвищу питому вагу (80 %) і є основним джерелом фінансового забезпечення підприємства.

3. Проблема залучення інвестицій, які можуть сприяти фінансово-господарському розвитку підприємства, у сучасних умовах є дуже актуальною. Інвестиційна політика є частиною загальної фінансової стратегії підприємства. Вона полягає у виборі та реалізації найбільш ефективних форм реальних та фінансових інвестицій з метою забезпечення високих темпів його розвитку та постійного зростання його ринкової вартості.

4. За період 2017-2021 рр. підприємство було прибутковим. Але рівень прибутковості поступово зменшується (37,1 %). Коефіцієнт рентабельності активів підприємства знизився з 0,0843 до 0,0387, що свідчить про значне зниження економічної рентабельності підприємства. Фінансова рентабельність підприємства знизилася на 48,2 % у 2021 р. порівняно з 2017 р. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу 2021 р. (0,0742) знаходився нижче за межі нормативного значення (0,13-0,24). Коефіцієнт рентабельності діяльності впав на 48,2 % з 0,3420 у 2017 р. до 0,1776 у 2021 р., що є негативною тенденцією та

свідчить про зниження ефективності господарської діяльності компанії. Коефіцієнт заборгованості знизився на 6,3 % у 2021 р. порівняно із 2017 р., що свідчить про зниження фінансової залежності компанії від зовнішніх джерел.

Аналіз ефективності управління підприємством за фінансовими коефіцієнтами показав, що у 2021 р. був недостатній рівень ефективності управління.

5. Інвестиційна безпека підприємства нами оцінена за таким показниками: коефіцієнт фінансового ризику; коефіцієнт заборгованості; коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; коефіцієнт поточних зобов'язань; коефіцієнт довгострокових зобов'язань.

Коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт поточних зобов'язань та коефіцієнт довгострокових зобов'язань склали 0,71, 0,33 та 0,67, що нижче нормативного значення і свідчить про те, що значну частину пасивів компанії складають позикові кошти, і вона є фінансово залежною. Також це свідчить про недостатньо високий рівень інвестиційної безпеки підприємства.

6. Індекс інвестиційного потенціалу (ІП) підприємства склав 1,025, індекс інвестиційної безпеки (ІБ) – (-0,4). Очікувана величина інвестиційної привабливості підприємства (ІПП) становила 0,3125 у 2021 р. Цей показник за шкалою якісної оцінки інвестиційної привабливості підприємства є критично низьким (не більше 0,0-0,4). Такий результат зумовлений низьким рівнем інвестиційної безпеки підприємства. Хоча інвестиційний потенціал підприємства був досить високим.

Корпоративною стратегією підприємства є стратегія «обмежене зростання». Відповідно до корпоративної стратегії підприємства використовує стратегію інвестиційного забезпечення сталого економічного розвитку підприємства, спрямовану на підтримку оптимального обсягу операційної діяльності та підвищення рівня фінансової безпеки підприємства. Пріоритетною сферою діяльності товариства є збалансування портфелів реальних та фінансових інвестицій.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Забезпечення основних напрямів інвестиційної політики підприємства

У нинішніх ринкових та політичних обставинах, діяльність підприємств України досить складна. Володіючи значною виробничою потужністю та кадровим потенціалом, ефективність роботи підприємств майже дорівнює нулю. Іншими словами, численні компанії зараз просто виживають, розмірковуючи тільки про те, як не спрацювати собі на збиток.

Аналіз, проведений у другому розділі кваліфікаційної роботи, показав, що головним мінусом діяльності підприємства є недолік конкретної економічної стратегії розвитку, у межах якої мають формуватися цілі діяльності товариства на короткострокову та довгострокову перспективу, а також форми та методи їх реалізації. Наявність такої стратегії в роботі підприємства є дуже значущим фактором, оскільки, коли є певні цілі функціонування компаній, з'являється потреба у розробці та застосуванні відповідного інструментарію для їх досягнення. Одним з таких інструментів є інвестиційна політика. Будучи однією з складових загальної економічної стратегії підприємства, інвестиційна політика має бути узгоджена з її основними цілями та завданнями. У свою чергу успішна реалізація основних напрямів інвестиційної політики сприяє зміцненню економічних позицій підприємства, загалом, досягненню вищих результатів фінансово-господарської діяльності та підвищенню ефективності його функціонування у ринкових умовах господарювання.

Формування та створення спільної економічної політики в цілому, та інвестиційної політики зокрема, вважається важливою обставиною роботи кожного індустріального підприємства [47, с. 88]. Основні цілі та завдання, які мають бути досягнуті та вирішені в ході здійснення спільної, економічної

політики необхідно фіксувати у відповідних документах. Однак, проведений у другому розділі аналіз показав, що в товаристві відсутні документи щодо вироблення та узгодження основних напрямів їх економічної діяльності як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективах.

Таким чином виникає необхідність розробки документу нормативного характеру, що регламентує основи формування інвестиційної політики як самостійного елемента в рамках загальної стратегії підприємства.

Прикладом такого документа може стати Положення про інвестиційну політику. У цьому положенні мають бути визначені основні цілі та завдання інвестиційної політики товариства, об'єкти інвестування та джерела фінансування інвестиційних проєктів.

Для цілей цього Положення, під інвестиційною політикою підприємства маємо на увазі комплекс заходів, спрямованих на вигідне вкладення власних та позикових коштів у короткостроковій та довгостроковій перспективах, з метою отримання максимального доходу та досягнення позитивного ефекту за мінімального рівня ризику та витрат.

При створенні інвестиційної політики підприємства передбачається, що:

- активи та зобов'язання товариства існують відокремлено від активів та зобов'язань власників цієї організації та активів та зобов'язань інших компаній;
- товариство продовжуватиме свою діяльність у найближчому майбутньому і в нього відсутні наміри та необхідність ліквідації або суттєвого скорочення діяльності і, отже, зобов'язання будуть погашатися в установленому порядку (допущення безперервності діяльності);
- розроблена та прийнята підприємством інвестиційна політика буде реалізовуватися послідовно від одного звітного періоду, до іншому (допущення послідовності застосування інвестиційної політики).

Інвестиційна політика підприємства має гарантувати:

- досягнення стратегічних цілей розвитку товариства та його фінансову стійкість;
- раціональне використання ресурсів підприємства, виходячи з умов

господарської діяльності та величини підприємства.

Розроблена та прийнята підприємством інвестиційна політика підлягає оформленню відповідною організаційно-розпорядчою документацією (наказами, розпорядженнями тощо) організації.

Інвестиційна політика має бути гнучкою та коригуватися відповідно до змін зовнішнього та внутрішнього середовища.

Зміна інвестиційної політики підприємства може проводитись у випадках:

- зміни законодавства України або нормативних актів з інвестицій, інвестиційної діяльності;
- отримання оцінки низької ефективності інвестиційної політики;
- суттєвої зміни умов діяльності підприємства. Зміна умов діяльності підприємства може бути пов'язана з реорганізацією, зміною власників, зміною видів діяльності тощо.

Зміна інвестиційної політики має бути обґрунтованою та оформляється шляхом складання відповідних документів. Зміна інвестиційної політики підприємства має вводитися з 1 січня року (початку фінансового року), наступного за роком його затвердження відповідним організаційно-розпорядчим документом.

Наслідки зміни інвестиційної політики, що здатні суттєво вплинути на фінансовий стан, рух грошових коштів або фінансові результати діяльності підприємства, мають оцінюватися шляхом розрахунку інтегрального показника ефективності інвестиційної політики. Оцінка наслідків змін інвестиційної політики провадиться на підставі порівняння з інтегральним показником ефективності інвестиційної політики за попередні періоди.

Основні цілі інвестиційної політики підприємства повинні бути спрямовані на досягнення певного економічного, соціального чи іншого ефекту та сприяти зміцненню позицій товариства у конкурентному середовищі.

Основні напрями інвестиційної політики підприємства представлено на рис. 3.1:

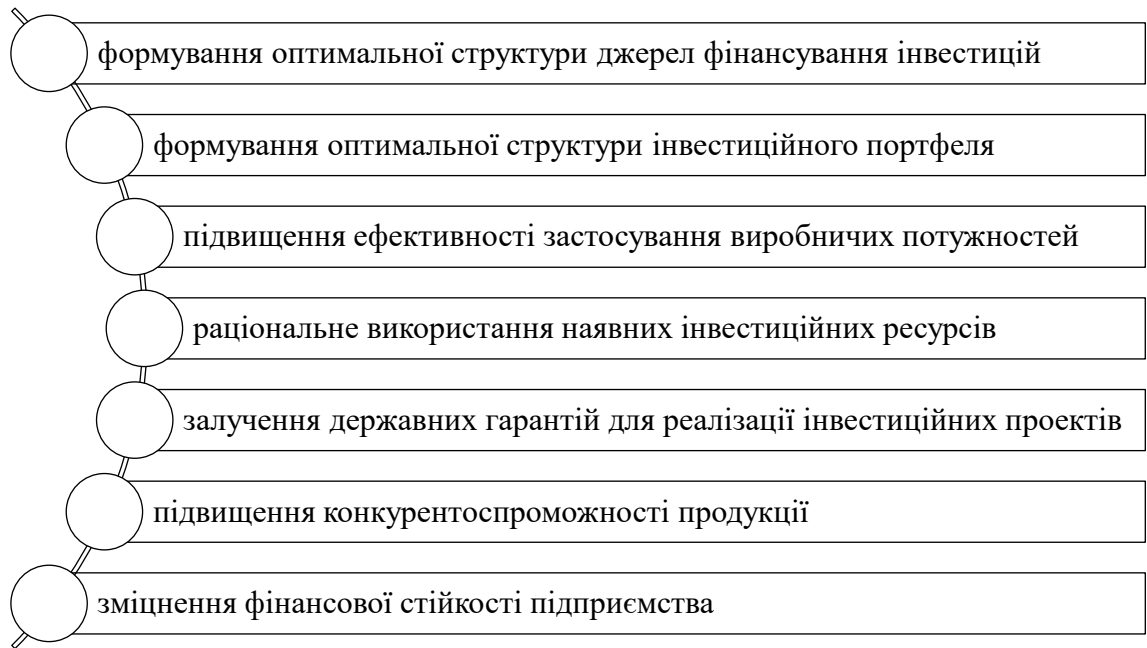

Рис. 3.1. Основні напрями інвестиційної політики підприємства, 2023 р.

Джерело: сформовано автором

Під час розробки інвестиційної політики підприємства можна виділити етапи, які представлено на рис. 3.2.

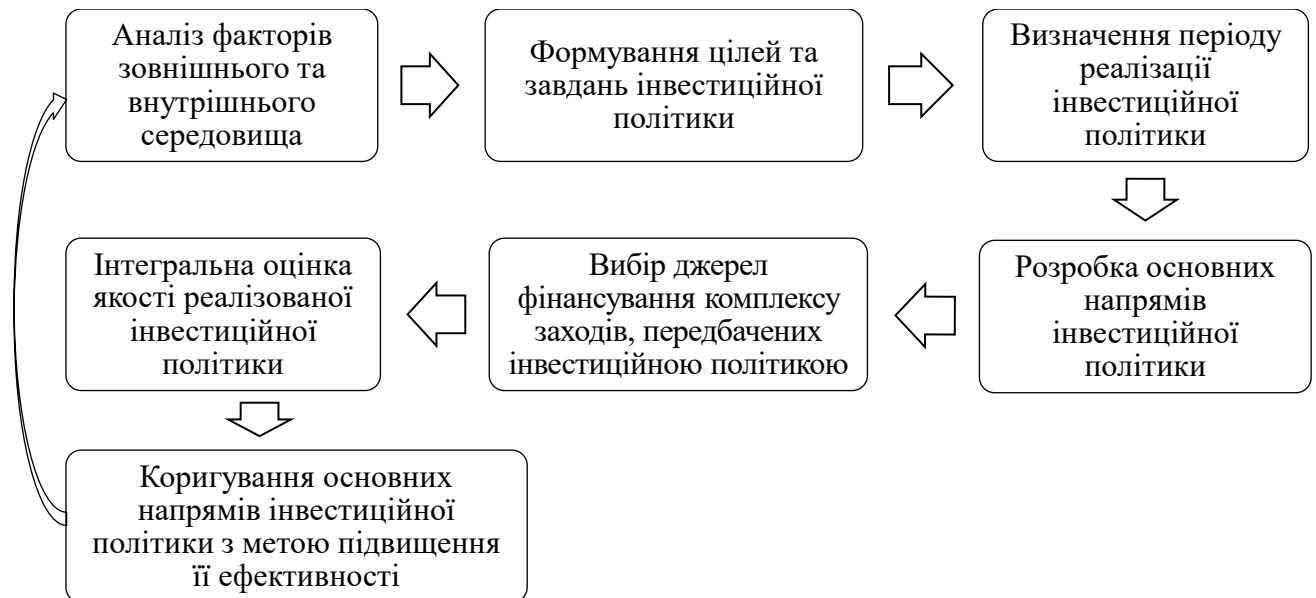

Рис. 3.2. Етапи формування та оцінки інвестиційної політики підприємства, 2023 р.

Джерело: сформовано автором

Ефективна реалізація та досягнення запланованих цілей інвестиційної політики сприяють підвищенню фінансової стійкості підприємства та зміцненню його позицій відповідно до взаємовідносин до інших компаній сфери, накопичення фінансових ресурсів з метою реалізації відтворювальної та інноваційної діяльності.

Перерахування необхідних умов розробки та розвитку інвестиційної політики підприємства, а також оцінки її якості за допомогою певної системи показників викликає питання про виконавців даної розрахунково-аналітичної роботи [8].

Традиційно всю роботу пов'язану зі збором, обробкою, коригуванням та аналізом економічної інформації щодо товариства в цілому та окремим підрозділам, реалізують спеціалісти бухгалтерії. Тому, як один з варіантів, пропонуємо покласти основні обов'язки з розробки та формування інвестиційної політики підприємства на одного із фахівців бухгалтерії. Це, на нашу думку, сприятиме більш ретельному вивченню всіх сторін діяльності підприємства, виявленню прихованих резервів та виробленню пріоритетних напрямів його розвитку з метою отримання максимального прибутку та досягнення соціального ефекту. Головною метою роботи такого фахівця є розробка такої інвестиційної політики, ефективна реалізація якої сприятиме зміцненню позицій компанії в обставинах конкуренції, а також підтримці його сталої виробничо-економічної діяльності протягом тривалого етапу періоду.

Схема інформаційних потоків до фахівця з інвестиційного розвитку підприємства представлена на рис. 3.3.

Дані, наведені на рис. 3.3, показують напрями руху інформаційних потоків інвестиційного розвитку підприємства. Головними тенденціями взаємодії вважаються зовнішні та внутрішні користувачі та «постачальники» інформації.

Узагальнюючи інформацію, що надходить внутрішніми каналами, фахівець з інвестиційного розвитку попередньо визначає напрями інвестиційної політики, як правило, на короткострокову перспективу.

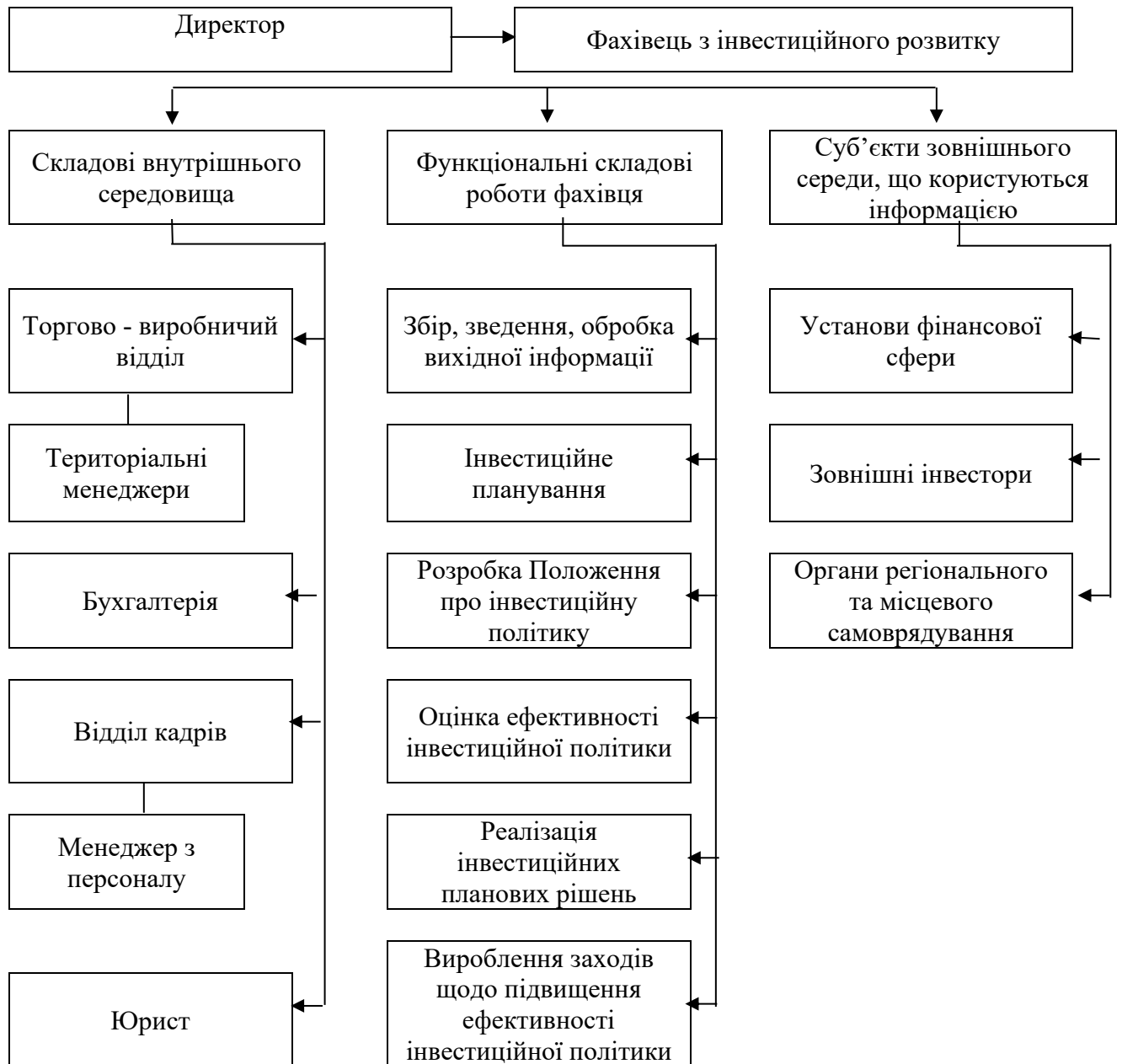

Рис. 3.3. Схема інформаційних потоків інвестиційного розвитку підприємства, 2023 р.
Джерело: побудовано автором

Аналіз факторів зовнішнього середовища функціонування підприємства дозволяє визначити більш довгострокові перспективи розвитку на майбутнє з подальшим коригуванням з урахуванням внутрішньої стратегії розвитку.

До основних завдань, які передбачено перед фахівцем інвестиційного розвитку, виділяємо такі:

- аналіз факторів зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування товариства, що впливають на формування інвестиційної

політики;

- збір необхідної економічної інформації про поточну фінансово-господарську діяльність підприємства;
- обробка, зведення та класифікація отриманої інформації з метою її подальшого використання для розрахунків загальних зведених показників по підприємству в цілому та його окремим підрозділам;
- аналіз отриманих у ході зведення та угруповання даних за допомогою різних статистичних методів (розрахунок узагальнюючих величин, побудова динамічних рядів, проведення кореляційно-регресійного аналізу та ін.);
- формування основних цілей та завдань інвестиційної політики;
- розробка та економічне обґрунтування інвестиційної політики на короткострокову, середньострокову та довгострокову перспективи та організація контролю за ходом її реалізації;
- оцінка якості здійснюваної підприємством інвестиційної політики на підставі розрахунку загального інтегрального показника її ефективності;
- коригування окремих напрямів інвестиційної політики підприємства залежно від отриманої показники її ефективності.

Фахівець з інвестиційного розвитку підприємства повинен, на нашу думку, функціонувати в єдиній системі управління ресурсами, перебувати у взаємозв'язку та взаємозалежності. Це означає, що вся інформація, яка надходить до нього з інших відділів та підрозділів централізовано обробляється, а результати досліджень можуть використовуватися фахівцями цих відділів для успішного здійснення своєї поточної діяльності.

3.2. Застосування економіко-математичних моделей оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики

Дослідження та оцінка інвестиційного потенціалу підприємств є

актуальною та поширеною задачею ефективного управління [2, с. 49]. Тому існуюча різноманітність методів оцінювання інвестиційного потенціалу підприємства, їх переваги та недоліки, постійно поповнюються новими, адаптованими до змін в сучасній економічному середовищі.

Серед методів оцінки інвестиційного потенціалу слід виділити:

- метод порівняння;
- економіко-математичні методи;
- табличний і графічний методи;
- рейтингові методи оцінювання;
- метод інтегральної оцінки;
- метод моделювання та прогнозування та ін [8].

Скористаємося деякими методами оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики, 2017-2021 рр.

Попередньо було визначено вагові коефіцієнти ефективності управління досліджуваного підприємства у контексті реалізації інвестиційної політики 2021 р. у порівнянні до 2017 р.

На початку дослідження проведемо аналіз варіаційних рядів вагових коефіцієнтів ефективності управління підприємства економіко-математичним методом. Розміри ознак, які характеризують рівні показника зазнають коливань, зокрема у певних межах варіюють фактори, зокрема фінансово-економічні результати виробничої діяльності підприємства, зовнішні важелі, які мають безпосередній вплив на діяльність підприємства та ряд інших факторів [9]. Враховуючи ці коливання зумовлені певними факторами, які діють у різних напрямках, необхідно проводити аналіз показників варіації (додаток Ж).

Вихідні дані для аналізу варіаційних рядів оцінки ефективності управління підприємства у контексті реалізації інвестиційної політики за останні п'ять років представлені в таблиці 3.1.

Для розрахунків аналітичних характеристик варіаційного ряду використовуємо електронні таблиці програми Microsoft Excel та вбудовані математичні і статистичні функції.

Таблиця 3.1

Аналіз варіаційних рядів оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики, 2017-2021 рр.

Показники	В середньому за ранжуванням 2021 р. до 2017 р.	Оцінка ефективності управління Y- рівні показника
Вартість активів	2	1,1162
Основні засоби	3	1,0075
Власний капітал	6	0,9883
Поточні зобов'язання	1	1,1237
Валовий прибуток (збиток)	7	0,9851
Чистий прибуток (збиток)	10	0,5116
Сукупні доходи	5	0,9903
Сукупні витрати	4	1,0052
Коефіцієнт прибутковості активів	8	0,9774
Коефіцієнт рентабельності активів	11	0,4584
Коефіцієнт покриття	9	0,83

В результаті обробки даних отримано ряд аналітичних характеристик які представлені в таблиці 3.2

Таблиця 3.2

Аналітична характеристика оцінки ефективності управління

Показники	Значення
Середній рівень ряду	0,56
Границі варіювання	0,4584-1,1237
Розмах варіації	0,6653
Коефіцієнт вирівняності	0,41
Середнє лінійне відхилення	0,03
Дисперсія	0,01
Середнє квадратичне відхилення	0,09
Коефіцієнт варіації	9,57-0,10
Асиметрія	-3,04-3,04
Ексцес	15,65
Мода	-
Медіана	0,99
Середньопрогресивний рівень:	
для показників, що максимізуються	21,80
для показників, що мінімізуються	8,89
Середній рівень кращих варіант:	
для показників, що максимізуються	0,12
для показників, що мінімізуються	0,23

Аналізуючи отримані показники слід відмітити, що середній рівень

досліджуваних показників склав 0,56 одиниць.

Найменший в оцінці коефіцієнт рентабельності активів, його значення 0,4584. Найбільше – величина поточних зобов’язань, значення 1,1237. Розмах варіації між найбільшою та найменшою оцінкою ефективності сягає 0,6653 одиниці.

Коефіцієнт вирівняності складає 0,41 в.п., а середнє лінійне відхилення досліджуваних показників – 0,03. Дисперсія варіаційного ряду 0,01.

Середнє квадратичне відхилення досліджуваних показників дорівнює 0,09 і показує на скільки в середньому відхиляється показник від їх середньої величини.

Коефіцієнт варіації – це процентне відношення середнього квадратичного відхилення до середньої величини ряду. Коефіцієнт варіації є оцінкою надійності середньої [32, с. 15].

При величині коефіцієнта варіації менше 5 % варіація вважається слабкою. Коли коефіцієнт варіації знаходиться в межах 6-10 % варіація вважається помірною, 11-20 % – значною, 21-50 % – великою. Якщо коефіцієнт варіації більше 50%, то варіація вважається досить великою.

В нашому дослідженні коефіцієнт варіації 9,57 % (0,10), варіація помірна.

Асиметрія характеризує ступінь скошеності варіаційного ряду розподілу відносно його симетрії вправо чи вліво. Якщо асиметрія дорівнює 0, то розподіл симетричний. Якщо асиметрія більше 0, то асиметрія правостороння, а якщо менше 0, то асиметрія лівостороння [37]. Також асиметрію можна досліджувати по модулю: якщо $|As| < 0,25$, то асиметрія незначна, якщо $|As| < 0,5$, то асиметрія середня, а якщо $|As| > 0,5$, то значне зміщення.

В нашому дослідженні асиметрія 3,04, значне зміщення варіаційного ряду та правостороння асиметрія.

Наступний показник при аналітичній характеристиці варіаційного ряду є ексцес. Ексцес характеризує відхилення від нормального розподілу з виступанням або падінням вершини кривої розподілу. Якщо ексцес дорівнює 0, то ступінь гостровершинності кривої розподілу нормальний. Якщо ексцес

більше 0, то більш гостроверхий, а якщо менше 0, то плосковершинний.

Для побудованого варіаційного ряду спостерігається крива нормального розподілу більш гостроверхий, оскільки ексцес додатній 15,65.

Показник медіани досліджуваних показників дорівнює 0,99 одиниць. Медіаною називається варіанта, яка знаходиться в середині варіаційного ряду.

Середньопрогресивний рівень оцінки ефективності управління:

- для показників, що максимізуються 21,80;
- для показників, що мінімізуються 8,89.

Середній рівень кращих варіант досліджуваних показників:

- для показників, що максимізуються 0,12;
- для показників, що мінімізуються 0,23.

Як, продовження аналізу варіаційних рядів досліджуваних показників – визначення абсолютних, відносних та накопичувальних частот, представлення гістограми складеного варіаційного ряду оцінки ефективності управління.

Перший крок у дослідженні зміни досліджуваних показників полягає у розбитті отриманих даних на інтервали [32, с. 88].

Скористуємось формулою Старджеса для визначення числа інтервалів: $m=1+3,3221\lg n$. У нашому випадку: $m=1+3,3221\lg 11=9$.

Визначимо довжину інтервалів:

$$k = \frac{x_{\max} - x_{\min}}{1 + 3,3221\lg n}, \quad (3.1)$$

де n – кількість варіант.

Отримали $k = 0,0742$ – довжина інтервалів при дослідженні оцінки ефективності управління у контексті реалізації інвестиційної політики.

Використовуючи статистичні та математичні функції електронних таблиць Microsoft Excel отримано абсолютні, відносні та накопичувальні частоти які характеризують відношення частоти до кількості елементів вибірки варіаційного ряду досліджуваних показників (додаток Ж).

З використанням засобу Аналіз даних – Гістограма побудуємо

емпіричний розподіл досліджуваних показників. Засіб Аналіз даних «Гістограма» використовується для обчислення окремих та кумулятивних частот для діапазону даних клітинки та елементах даних. Повертаються дані для кількості появ певного значення у наборі даних.

Наступний метод оцінки інвестиційного потенціалу підприємства, який було досліджено – рейтинговий метод оцінювання.

Цей метод відображає ранг за певним показником чи групою показників, що є перевагою даного методу. Але отримані результати відображають місце показника з-поміж інших, не враховуючи при цьому значення наявних відхилень, і це недолік даного методу.

Рейтингову оцінку та усереднене значення ранжируваного ряду оцінки ефективності управління проводимо в електронних таблицях Microsoft Excel методом ранжування даних з використанням статистичної функції РАНГ.

Отримано, такий результат, лідируюче рейтинг посідає величина поточних зобов'язань (1,1237), вартість активів – 2 місце із ваговим коефіцієнтом 1,1162, а вартість основних засобів 3 місце (1,0075). Останнє рейтингове місце в оцінці ефективності управління займає коефіцієнт рентабельності активів, 0,4584, 11 місце.

Графічно ранжування оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики, 2017-2021 рр. представлено в додатку Ж.

В підсумку можна сказати, використання різноманітних методів оцінки інвестиційного потенціалу підприємства дозволяє порівнювати статистичні дані, ранжувати, моделювати та прогнозувати інвестиційні процеси на різних рівнях виробництва.

Далі, в ході дослідження інвестиційного клімату та прогнозування економічних процесів підприємства використовуємо виробничі лінійні та нелінійні функції з урахуванням попередньо обчислених методів оцінки ефективності управління підприємства у контексті реалізації інвестиційної політики.

Для вирішення завдань аналізу, планування та прогнозування діяльності підприємства розробляється та використовується виробнича функція. Виробнича функція – це залежність між максимально можливим обсягом продукції та кількістю факторів виробництва, які при цьому використовуються, за певного рівня технології.

Виробнича функція може бути використана на різних рівнях виробництва різних форм власності.

Розрізняють виробничу функцію з одним та із двома або декількома змінними факторами виробництва, тобто однофакторну та багатофакторну моделі. Також, виробничі регресійні моделі бувають лінійного та нелінійного виду [9]. В даному дослідженні проведемо статистичний аналіз та прогнозування доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) від поточних фінансових інвестицій з урахуванням оцінок ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики за останні п'ять років з використанням однофакторної лінійної регресійної моделі (додаток 3).

В якості впливаючого фактора виступає величина поточних фінансових інвестицій X_i , а результативним показником – дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) Y_i .

Вихідні дані для статистичного аналізу та прогнозування цієї залежності представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Вихідні дані для статистичного аналізу та прогнозування залежності доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) від поточних фінансових інвестицій з урахуванням оцінок ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики, 2017-2021 рр.

Роки	Дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) тис. грн (y_i)	Поточні фінансові інвестиції, тис. грн (x_i)
2017	19456,60	120,00
2018	19627,60	139,00
2019	20627,60	87,20
2020	22970,80	89,00
2021	23247,20	116,00

Для побудови цієї залежності припустимо, що між цим фактором та показником існує лінійна залежність, яка виражається формулою:

$$Y_p = a_1 X + a_0 \quad (3.3)$$

Для розрахунку залежності використовуємо електронні таблиці Microsoft Excel, вбудовані функції Microsoft Excel та надбудову Аналіз даних.

В ході обробки даних отримана виробнича регресійна модель доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг):

$$Y_p = -38,64 X + 25445,78$$

Знайдені коефіцієнти виробничої регресійної моделі, які визначені методом найменших квадратів, дорівнюють $a_1 = -38,64$ та $a_0 = 25445,78$. Отже, із зменшенням величини поточних фінансових інвестицій на 1 тис. грн дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) може зменшитися на 38,64 тис. грн. Вільний член $a_0 = 25445,78$ економічного змісту не має.

Критерій Фішера, розрахункове значення якого є більшим ніж його табличне значення ($F_{\text{розр.}}(18,84) > F_{\text{табл.}}(10,13)$) засвідчує адекватність регресійної моделі та можливість проведення подальшого економічного аналізу та прогнозування.

Критерій Ст'юдента, розрахункове значення, якого теж більше ніж його табличне значення $t_{\text{роз}} > t_{\text{табл.}}$ ($t_{\text{табл.}} = 3,18$ та $t_{\text{роз}} = 4,43$), вказує на значимість коефіцієнта кореляції.

Коефіцієнт кореляції даної виробничої функції є досить високим $r = 0,93$, що говорить про прямий та тісний зв'язок між фактором та показником: величиною поточних фінансових інвестицій та доходом (виручкою) від реалізації продукції (робіт, послуг).

Коефіцієнт еластичності показує на скільки відсотків зміниться показник, якщо фактор зміниться на 1 %, тобто як зміниться дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) внаслідок зміни величини поточних

фінансових інвестицій. В нашому дослідженні значення коефіцієнта еластичності коливається від 0,22 % до 0,21 %. Прогнозне значення коефіцієнта еластичності дорівнює 0,20 %, тобто якщо величина поточних фінансових інвестицій буде зростати на 1 %, то дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) буде збільшуватися на 0,20 %.

Враховуючи, проведене ранжування оцінок ефективності управління у контексті реалізації інвестиційної політики досліджуваного підприємства, проведений прогноз величини поточних фінансових інвестицій і він складе в 2023 р. 124,74 тис. грн, а середнє значення прогнозу доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) буде дорівнювати 24331,66 тис. грн.

Слід відмітити, зростання величини поточних фінансових інвестицій в прогнозному 2023р. на 8,74 тис. грн, яке проводилось на основі варіювання та ранжування оцінок ефективності управління з використанням вбудованої функції ТЕНДЕНЦИЯ, яка є лінійною і точно відображає динаміку економічних процесів.

Далі проводимо розрахунок виробничої регресії доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) із використанням вбудованих функцій Microsoft Excel та надбудови Аналіз даних (додаток 3).

Засіб Аналіз даних дозволяє швидко та безпомилково визначити основні параметри лінійної регресії [2, с. 45]. Порівнюючи ці розрахунки, можна зробити висновок, що в умовах досліджуваного підприємства доцільно використовувати саме ці засоби для ефективності виробничих процесів.

Для подальшого порівняння прогнозних значень доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) ще користуємося електронними таблицями Microsoft Excel, вбудованою статистичною функцією ТЕНДЕНЦИЯ, нелінійною вбудованою статистичною функцією РОСТ, математичними функціями EXP та LN та динамічним рядом результативного показника за останні п'ять років.

Стисла характеристика:

– вбудована статистична функція ТЕНДЕНЦИЯ точно відображає

динаміку економічних процесів – дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) 25555,72 тис. грн;

– вбудована статистична функція нелінійного характеру РОСТ точна ілюстрація напрямку економічного розвитку – дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) 25938,95 тис. грн;

– комбінація математичних функцій EXP та LN та функції ТЕНДЕНЦИЯ порівнює прогнозну лінію з прогноною лінією функції РОСТ – дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг) 25938,95 тис. грн.

Якщо провести порівняння прогнозних даних доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг), то найбільш реалістичним та достовірним є метод обчислення вручну з використанням лінійної виробничої регресійної моделі $Y_p = -38,64X + 25445,78$.

Графічно фактичні, теоретичні та прогнозне значення доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства у контексті реалізації інвестиційної політики, 2017-2021, 2023 рр. з використанням лінійних та нелінійних функцій представлено в додатку 3.

Отже, проведений статистичний аналіз та прогнозування з використанням різних методів лінійного та нелінійного обчислення економічних процесів з урахуванням оцінок ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики дозволяє зробити висновок, що в реальних умовах підприємства слід вибирати найбільш доцільний і ефективний метод дослідження спираючись на зовнішні та внутрішні фактори впливу.

Висновки до розділу 3

У третьому розділі кваліфікаційної роботи було визначено можливі шляхи удосконалення менеджменту інвестиційного розвитку підприємства.

1. Аналіз, проведений у другому розділі кваліфікаційної роботи, показав, що головним мінусом діяльності підприємства є недолік конкретної

економічної стратегії розвитку, у межах якої мають формуватися цілі діяльності товариства на короткострокову та довгострокову перспективу, а також форми та методи їх реалізації. На підприємстві відсутні документи щодо вироблення та узгодження основних напрямів їх економічної діяльності як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективах. Обґрунтовано необхідність розробки та впровадження документу нормативного характеру, що має регламентувати основи формування інвестиційної політики як самостійного елемента в рамках загальної стратегії підприємства. Прикладом такого документа може стати Положення про інвестиційну політику. У цьому положенні мають бути визначені основні цілі та завдання інвестиційної політики товариства, об'єкти інвестування та джерела фінансування інвестиційних проектів.

2. Під інвестиційною політикою підприємства маємо на увазі комплекс заходів, спрямованих на вигідне вкладення власних та позикових коштів у короткостроковій та довгостроковій перспективах, з метою отримання максимального доходу та досягнення позитивного ефекту за мінімального рівня ризику та витрат.

3. Окреслено основні напрями та етапи розробки інвестиційної політики підприємства на ближчу перспективу. Ефективна реалізація та досягнення запланованих цілей інвестиційної політики сприяють підвищенню фінансової стійкості підприємства та зміцненню його позицій відповідно до взаємовідносин до інших компаній сфери, накопичення фінансових ресурсів з метою реалізації відтворювальної та інноваційної діяльності.

4. Перерахування необхідних умов розробки та розвитку інвестиційної політики підприємства, а також оцінки її якості за допомогою певної системи показників викликає питання про виконавців даної розрахунково-аналітичної роботи. Як один з варіантів, пропонуємо покласти основні обов'язки з розробки та формування інвестиційної політики підприємства на одного із фахівців бухгалтерії. Це, на нашу думку, сприятиме більш ретельному вивченню всіх сторін діяльності підприємства, виявленню прихованих резервів та виробленню

пріоритетних напрямів його розвитку з метою отримання максимального прибутку та досягнення соціального ефекту. Розроблено схему інформаційних потоків до фахівця з інвестиційного розвитку підприємства.

5. Застосовано економіко-математичні моделі оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики. А саме, проведено аналіз варіаційних рядів вагових коефіцієнтів ефективності управління підприємства економіко-математичним методом та здійснено ранжування оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики та з урахуванням попередньо обчислених методів оцінки ефективності управління підприємства у контексті реалізації інвестиційної політики використано виробничі лінійні та нелінійні функції.

6. Проведено розрахунок виробничої регресії доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) із використанням вбудованих функцій Microsoft Excel та надбудови Аналіз даних. Представлено графічно фактичні, теоретичні та прогнозне значення доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики, 2017-2021, 2023 рр. з використанням лінійних та нелінійних функцій.

Отже, проведений статистичний аналіз та прогнозування з використанням різних методів лінійного та нелінійного обчислення економічних процесів з урахуванням оцінок ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики дозволяє зробити висновок, що в реальних умовах підприємства слід вибирати найбільш доцільний і ефективний метод дослідження спираючись на зовнішні та внутрішні фактори впливу.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження на тему «Формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища» дало можливість сформулювати наступні висновки.

Дослідивши теоретико-методичні засади формування інвестиційної стратегії підприємства доцільно зазначити:

1. На основі аналізу вітчизняної та зарубіжної економічної літератури щодо розуміння сутності та видів інвестицій, сформовано авторське визначення даного поняття. Інвестиції пропонуємо трактувати, як вкладення капіталу у різній його формі в справу з метою отримання у майбутньому будь-якого корисного ефекту.

2. Систематизовано існуючі підходи до класифікації інвестицій. Встановлено, що всі види інвестицій розрізняють за напрямками, способами вкладення коштів та іншими ознаками. Узагальнено класифікацію інвестиційних ресурсів, які потрібно активно залучати у формування інвестиційної стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища.

3. Проведено аналіз сучасних напрямів, тенденцій та особливостей міжнародного інвестування. Встановлено, що характер та особливості сучасної системи міжнародних економічних відносин багато в чому обумовлені ключовими тенденціями міждержавного інвестиційного співробітництва, що, у свою чергу, викликано посиленням глобалізації всіх рівнях. Умови, що складаються на світовому ринку та в національних економіках, адекватно відображають суттєву зацікавленість розвинених країн і країн з перехідною економікою у збільшенні обсягів залучення іноземних інвестицій. Водночас активний розвиток системи глобальної економіки неможливий без впровадження та освоєння передових технологій, нових ринків, генерування знань та людського капіталу. На фінансове забезпечення цих напрямів спрямовуються останнім часом ключові потоки інвестицій. Таким чином, дослідження показали нестійку динаміку світових прямих іноземних

інвестицій, обумовлену впливом нестабільної економічної ситуації, нестабільним станом деяких ринків, що розвиваються, і пов'язаними з цим ризиками політичної нестабільності та регіональними конфліктами.

Надавши характеристику показників діяльності підприємства, здійснивши діагностику системи інвестиційної стратегії та оцінивши інвестиційної привабливості підприємства доцільно відмітити:

4. На основі SWOT-аналізу встановлено, що сильними сторонами є постійний контроль внутрішніх бізнес-процесів з боку керівництва підприємства, регулярне проведення оперативних нарад з рядовими співробітниками, високопрофесійне керівництво, яке орієнтоване на динамічний розвиток і інформаційну прозорість.

5. Проблема залучення інвестицій, які можуть сприяти фінансово-господарському розвитку підприємства, у сучасних умовах є дуже актуальною. За період 2017-2021 рр. підприємства було прибутковим. Але рівень прибутковості поступово зменшується (37,1 %). Аналіз ефективності управління підприємством за фінансовими коефіцієнтами показав, що у 2021 р. був недостатній рівень ефективності управління. Інвестиційна безпека нами оцінена за таким показниками: коефіцієнт фінансового ризику; коефіцієнт заборгованості; коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості; коефіцієнт поточних зобов'язань; коефіцієнт довгострокових зобов'язань. Коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт поточних зобов'язань та коефіцієнт довгострокових зобов'язань склали 0,71, 0,33 та 0,67, що нижче нормативного значення і свідчить про те, що значну частину пасивів компанії складають позикові кошти, і вона є фінансово залежною. Також це свідчить про недостатньо високий рівень інвестиційної безпеки підприємства.

Очікувана величина інвестиційної привабливості підприємства становила 0,3125 у 2021 р. Цей показник за шкалою якісної оцінки інвестиційної привабливості підприємства є критично низьким, хоча інвестиційний потенціал підприємства був досить високим.

6. Аналіз, проведений у другому розділі кваліфікаційної роботи, показав,

що головним мінусом діяльності підприємства є недолік конкретної економічної стратегії розвитку, у межах якої мають формуватися цілі діяльності товариства на короткострокову та довгострокову перспективу, а також форми та методи їх реалізації. На підприємстві відсутні документи щодо вироблення та узгодження основних напрямів їх економічної діяльності як у короткостроковій, так і довгостроковій перспективах. Обґрунтовано необхідність розробки та впровадження документу нормативного характеру, що має регламентувати основи формування інвестиційної політики як самостійного елемента в рамках загальної стратегії підприємства. Прикладом такого документа може стати Положення про інвестиційну політику. У цьому положенні мають бути визначені основні цілі та завдання інвестиційної політики товариства, об'єкти інвестування та джерела фінансування інвестиційних проектів.

Під інвестиційною політикою підприємства маємо на увазі комплекс заходів, спрямованих на вигідне вкладення власних та позикових коштів у короткостроковій та довгостроковій перспективах, з метою отримання максимального доходу та досягнення позитивного ефекту за мінімального рівня ризику та витрат.

7. Окреслено основні напрями та етапи розробки інвестиційної політики підприємства на ближчу перспективу. Ефективна реалізація та досягнення запланованих цілей інвестиційної політики сприяють підвищенню фінансової стійкості підприємства та зміцненню його позицій відповідно до взаємовідносин до інших компаній сфери, накопичення фінансових ресурсів з метою реалізації відтворювальної та інноваційної діяльності.

Перерахування необхідних умов розробки та розвитку інвестиційної політики підприємства, а також оцінки її якості за допомогою певної системи показників викликає питання про виконавців даної розрахунково-аналітичної роботи.

8. Застосовано економіко-математичні моделі оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики. А

саме, проведено аналіз варіаційних рядів вагових коефіцієнтів ефективності управління підприємства економіко-математичним методом та здійснено ранжування оцінки ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики та з урахуванням попередньо обчислених методів оцінки ефективності управління підприємства у контексті реалізації інвестиційної політики використано виробничі лінійні та нелінійні функції. Проведено розрахунок виробничої регресії доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) із використанням вбудованих функцій Microsoft Excel та надбудови Аналіз даних. Представлено графічно фактичні, теоретичні та прогнозне значення доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг) підприємства у контексті реалізації інвестиційної політики, 2017-2021, 2023 рр. з використанням лінійних та нелінійних функцій.

Отже, проведений статистичний аналіз та прогнозування з використанням різних методів лінійного та нелінійного обчислення економічних процесів з урахуванням оцінок ефективності управління підприємством у контексті реалізації інвестиційної політики дозволяє зробити висновок, що в реальних умовах підприємства слід вибирати найбільш доцільний і ефективний метод дослідження спираючись на зовнішні та внутрішні фактори впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акулюшина М. О. Застосування методики SWOT-аналізу при плануванні інвестиційно-інноваційних процесів на підприємстві. *Технологический аудит и резервы производства*. 2015. № 1/6 (21). С. 8-14.
2. Алексеєнко Л. М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства. *Роль фінансово-кредитної системи у стимулюванні економічного зростання в Україні*. Луцьк, 1999. С. 44-45.
3. Андрійчук І. В., Витвицька У. Я., Степанюк О. Р. Оцінювання інвестиційної привабливості нафтогазових підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 20(1). С. 13-18.
4. Белоусов Я. І. Сучасні перспективи розвитку малих і середніх промислових підприємств легкої промисловості. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. С. 48-68.
5. Бланк И. А. Инвестиционная политика предприятия: восемь основных этапов : URL: <http://www.management.com.ua/finance/fin249.html>
6. Бланк И. А. Основы инвестиционного менеджмента. Т. 1. К.: ЭльгаН, Ника-Центр, 2001. 536 с.
7. Борејко І. П. Оцінка інвестиційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки. *Економіка АПК*. 2009. № 12. С. 68-74.
8. Боярко І. М., Гриценко Л. Л. Інвестиційний аналіз: навч. посіб. К.: ЦУЛ. URL: <https://www.twirpx.com/file/648102/>
9. Будяк В. О. Комплексна оцінка фінансової стійкості підприємства. URL: http://www.rusnauka.com/13_EISN_2013/Economics/3_136048.doc.htm
10. Вініченко І. І. Формування системи управління інвестиційною діяльністю аграрного підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. №. 4. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3000/1/8.pdf>
11. Вовчак О. Д. Інвестування: навч. посіб. Львів: Новий Світ. 2000, 2007. 544 с.

12. Волощук К. Б., Волощук В. Р., Кацан А. М. Інвестиційна привабливість та можливості розвитку агропромислових підприємств. *Інноваційна економіка*. 2020. № 1-2. С. 145-150.
13. Волощук К. Б., Волощук В. Р., Кацан А. М. Тенденції іноземного інвестування підприємств аграрного сектора економіки. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. № 2 (113). 2020. С. 95-101.
14. Вороніна В. Л., Нечитайло Ю. А. Інвестиції: фактори та ризики. *Управління змінами та інновації*. 2022. № 4.
15. Вороніна В. Л., Нечитайло Ю. А. Ключові проблеми в управлінні інвестиціями у рамках розвитку інноваційної стратегії підприємств України. *Управління ресурсним забезпеченням господарської діяльності підприємств реального сектору економіки* : матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю, 27 жовтня 2022 р. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 143-144. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/13449>
16. Галазюк Н. М. Сутність та структура міжнародної інвестиційної діяльності на сучасному етапі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 12. Ч. 1. С. 69-72. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/12_1_2017ua17.pdf
17. Гитман Л. Дж. Основы инвестирования / Л. Дж Гитман, М. Д. Джонк; пер. с англ. О. В. Буклемишев и др. 1999. 991 с.
18. Гмиря В. П. Фінансові механізми регулювання інвестиційної діяльності аграрного виробництва регіону. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. Харків : ХНТУСГ, 2010. Вип. 105. С. 160-164.
19. Гуткевич С. О. Інвестування: міжнародний досвід: монографія/ за заг. ред. проф. Гуткевич С. О. Харків «Діса плюс», 2017. Т 2. 216 с.
20. Гудзь О. Є. Джерела формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств. *Облік і фінанси АПК*. 2007. № 3/5. С. 100.
21. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL:

<http://www.ukrstat.gov.ua/>

22. Дорошенко Т. В. Сутність інвестицій як економічної категорії. *Фінанси України*. 2000. № 11. С. 114-118.
23. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. К.: Каравела, 2007. 424 с.
24. Drucker P. The Practice of Management. Oxford : Elsevier, 2005. 416 p.
25. Економічна енциклопедія: у 3-ох томах. Т. 1 / за ред. С. В. Мочерного. К.: Видавничий центр «Академія», 2000. 864 с.
26. Задоя А. О. Міжнародна інвестиційна діяльність. Дніпро: університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 122 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Zadoia_Anatolii/Mizhnarodna_investytsiin_a_diiálnist.pdf
27. Захожай В. Б., Федоренко В. Г. Страховий та інвестиційний менеджмент. К.: МАУП. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1467_30065334.pdf
28. Інвестиційний клімат України: проблеми та заходи поліпшення. URL: <http://old.niss.gov.ua/MONITOR/Marrch/12.htm//>
29. Інвестування в Україні в умовах глобалізації: монографія / за ред. В. Г. Федоренка, І. М. Грищенка, Т. Є. Воронкової. К.: ТОВ «ДКС центр», 2016. 324 с.
30. Каленська В. П. Використання моделювання у контексті удосконалення інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств на територіях радіаційного забруднення. *Економіка і суспільство*. 2020. № 22. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-95>
31. Касянок К. Г. Міжнародні інвестиційні потоки в умовах глобальних фінансових дисбалансів. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2016. № 3. С. 30-36.
32. Кірсанова В. В., Волощук Л. О., Філіппова С. В. Обліково-аналітичні інструменти управління реальними інвестиціями підприємства у процесі інноваційного розвитку: монографія. Одеса: Апрель, 2015. 197 с.
33. Ковтун Н. Теоретичні засади інвестиційного процесу та

інвестиційної діяльності: співвідношення основних понять та категорій. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка*. 2008. № 101. С. 25-29.

34. Козак О. А. Оцінювання інвестиційної привабливості сільськогосподарських підприємств. *Вісник Хмельницького нац. університету. Економічні науки*. 2018. № 6. Том 3 (264). С. 83-90.

35. Козак О. А., Духницький Б. В. Особливості інвестування розвитку аграрних підприємств України. *Вісник Хмельницького нац. університету. Економічні науки*. 2019. № 6. Том 2 (276). С. 201-205.

36. Кривда В. І., Кривда О. В., Нараєвський С. В. Можливості удосконалення методики SWOT-аналізу. *Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем*. 2007. № 12. С. 74-77.

37. Лбова Є. С. Особливості аналізу інвестиційного потенціалу фінансово нестійких підприємств. URL: http://pnu.edu.ru/media/ejournal/articles-2017/TGU_8_135.pdf

38. Луес М. М. Суть та класифікація іноземних інвестицій URL: http://vlp.com.ua/files/27_17.pdf

39. Макконел К. Р. Экономика: принципы, проблемы и политика: в 2-х т. Т. 1. / К. Р. Макконел, С. Л. Брю; пер. с англ. Е. С. Иванова. Таллинн: Реферто, 1995. 400 с.

40. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. URL: <http://www.gidromet.edu.kh.ua/Files/downloads/%D0%9E%D1%81%D0%.pdf>

41. Міжнародна інвестиційна діяльність / Д. Г. Лук'яненко, Б. В. Губський, О. М. Мозговий та ін.; за ред. Д. Г. Лук'яненка. К. : КНЕУ. URL: <http://polka-knig.com.ua/book.php?book=602>

42. Мойсеєнко І. П. Системний механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2013_1_37

43. Монтескье Ш. Избранные произведения. Минск, 1955. 799 с.

44. Нечитайло Ю. А. Інвестиції як важлива складова економічної

політики. Матеріали щорічної студентської наукової конференції Полтавського державного аграрного університету, 10 листопада 2022 р. Полтава: ПДАУ, 2022. С. 152-154.

45. Носонова Л. В. Застосування SWOT-аналізу для визначення конкурентоспроможності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 506-512.

46. Особливості міжнародного інвестування на ринку фінансових активів URL: <http://www.ukr.vipreshebnik.ru/investitsijnij-menedzhment/4208-osoblivostimizhnarodnogo-investuvannya-na-rinku-finansovikh-aktiviv.html>

47. Оцінка економічної ефективності операційної та інвестиційної діяльності підприємств: монографія / [В. Я. Нусінов та ін.]; за заг. ред. В. Я. Нусінова. Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2013. 248 с.

48. Паламарчук В. В. Стратегії покращення іміджу організації в умовах інноваційного розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. № 12. С. 23-28.

49. Панчишин С. М. Макроекономіка: навч. посібник. К. Либідь, 2001. 616 с.

50. Підхомний О. М. Управління інвестиційними процесами на фінансових ринках: навч. посібник. К : Кондор, 2003. 184 с.

51. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17 грудня 2020 № 1116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#n2>

52. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>

53. Прохорова В. В., Проценко В. М., Чобіток В. І. Формування конкурентної стратегії підприємств на засадах інноваційно-спрямованого інвестування: монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2016. 287 с.

54. Сидоров І. П. Формування інноваційно-інвестиційної стратегії розвитку підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 72-76.

55. Стефанович Є. А. Інвестиційна діяльність як економічне явище.

Економіка та держава. 2010. № 11. С. 60-64.

56. Федоренко В. Г. Інвестознавство: підручник. 3-тє вид., допов. К.: МАУП, 2004. 480 с.

57. Федулова Л. Інноваційний розвиток: еволюція поглядів та проблеми сучасного усвідомлення. *Економічна теорія*. 2013. № 2. С. 28-45.

58. FDI flows. URL: <https://data.oecd.org/fdi/fdi-flows.htm#indicator-chart>

59. Череп А. В., Рурка Г. І. Інвестиційна діяльність в Україні: стан та шляхи її активізації. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2011. № 3. С. 48-52.

60. Шумпетер Й. Теория экономического развития. URL: <http://uaterra.in.ua/wp-content/uploads/2017/11/SHumpeter-Teoryya-ekonomycheskogo-razvytyya.pdf>